

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav Politologie

Diplomová práce

Bc. Josefina Knollová

Konspirační teorie v krajně pravicovém myšlení

Conspiracy Theories in Far Right Thinking

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 31. července 2024

Josefína Knollová

Poděkování:

Na tomto místě bych chtěla poděkovat doktorovi Ondřejovi Slačálkovi, za otevřené a trpělivé vedení této práce, za cenné rady a vstřícnost. Děkuji svým blízkým za podporu a podmínky, které mi umožnily privilegium se měsíce věnovat studiu a akademické práci.

Klíčová slova (česky)

konspirační teorie, xenofobie, islamofobie, antigender, antigenderová hnutí, radikalizace, pravice, velká výměna, QAnon

Klíčová slova (anglicky):

conspiracy theories, xenophobia, islamophobia, antigender, antigender movements, radicalization, right-wing, great replacement, QAnon

Abstrakt (česky)

Tato práce se bude zabývat povahou, úlohou, ideologií, interpretacemi a významem konspiračních teorií v rámci radikálně pravicového myšlení v současné Evropě. Bude zkoumat rétoriku a narativy obklopující teorii velké výměny a další teorie v rámci islamofobie a antigenderové ideologie. Zaměří se na kontextualizaci jejich historického původu, průniků a vlivů. Pozornost bude věnována zkoumání historického a kontextuálního původu konspiračních teorií a jejich spojení s politickými a ideologickými hnutími. Bude provedena analýza struktury a podstaty moderních konspiračních teorií se zvláštním důrazem na identifikaci stěžejních prvků a mechanismů, které je formují. Práce se zaměří na zkoumání diskurzu veřejných projevů politických představitelů, veřejných osobností, mediálních obsazích a online platformách. Výstupy této studie si kladou za cíl nabídnout hlubší pochopení podstaty a významu konspiračních teorií v rámci pravicového radikalismu a zároveň napomoci při identifikaci strategií jejich mainstreamového přijetí.

Abstract (in English):

This thesis will explore the nature, role, ideology, interpretations and significance of conspiracy theories within radical right thinking in contemporary Europe. It will examine the rhetoric and narratives surrounding the 'Great Replacement' theory and other theories within Islamophobia and anti-gender ideology. It will focus on contextualising their historical origins, intersections and influences. Attention will be paid to exploring the historical and contextual origins of conspiracy theories and their connections to political and ideological movements. An analysis of the structure and nature of modern conspiracy theories will be undertaken, with particular emphasis on identifying the key elements and mechanisms that shape them. The thesis will focus on examining the discourse of public speeches by political leaders, public figures, media casts and online platforms. The findings of this study aim to offer a deeper understanding of the nature and significance of conspiracy theories within right-wing radicalism, while also helping to identify strategies for their mainstream adoption.

OBSAH

1. ÚVOD

2. VYJÁDŘENÍ POLITIKŮ, MAINSTREAMIZACE

3. HLAVNÍ CÍL PRÁCE

4. METODA

5. KONSPIRAČNÍ TEORIE

5.1. DEFINICE KONSPIRAČNÍCH TEORIÍ

6. KRAJNÍ PRAVICE

5.1. PERSPEKTIVA POPULISMU

7. TEORIE NAHRAZENÍ

7.1. HISTORIE

7.2. DEMOGRAFICKÉ ZMĚNY

7.3. VARIANTY

8. VELKÁ VÝMĚNA

8.1. NARATIVNÍ ANALÝZA VELKÉ VÝMĚNY RENAUDA CAMUSE

9. MOŽNÉ INTERPRETACE A NARATIVY VELKÉ VÝMĚNY

9.1. ISLAMOFOBIE, MUSLIMOVÉ PŘICHÁZEJÍ

9.2. LGBTQ+, ANTIGENDEROVÁ PERSPEKTIVA A ANTIFEMINISMUSÍ

10. QANON

10.1. PIZZAGATE

10.2. QANON; VZNIK, OBSAH A NARATIVY

10.3. NARATIVNÍ ANALÝZA QANON

11. MOŽNÉ INTERPRETACE A NARATIVY QANON

11.1. OCHRANA DĚTÍ

11.2. RASISMUS A ANTIIMIGRAČNÍ NARATIV

11.3. SOCIÁLNÍ SÍŤ

12. KOMUNITA, SOUNÁLEŽITOST A MEMES

13. ZÁVĚR

Předmluva

K psaní této práce mě přivedla zvědavost ohledně složitého prostředí moderních konspiračních teorií. Naomi Kleinová ve své knize výstižně popsala kritický aspekt našeho současného prostředí:

„In the Mirror World, conspiracy theories detract attention from the billionaires who fund the networks of misinformation and away from the economic policies—deregulation, privatization, austerity—that have stratified wealth so cataclysmically in the neoliberal era. They rile up anger about the Davos elites, at Big Tech and Big Pharma—but the rage never seems to reach those targets. Instead it gets diverted into culture wars about anti-racist education, all-gender bathrooms, and Great Replacement panic directed at Black people, nonwhite immigrants, and Jews. Meanwhile, the billionaires who bankroll the whole charade are safe in the knowledge that the fury coursing through our culture isn't coming for them“
(Naomi Klein 2023).

Považuji za pozoruhodné, nakolik fenomén konspiračních teorií získává ve světě na síle. V posledních letech se v Česku a řadě dalších zemích stala řada různých mnohdy násilných událostí, které podnítilo šíření konspirací. Ty nejen, že čím dál více konkrétně ovlivňují dění, přispívají také k deformaci a radikalizaci veřejné debaty. Nedlouho po prezidentských volbách v USA z roku 2016 a hlasování o brexitu, ve kterých pravicové konzervativní narativy slavily úspěch, popsal mainstreamizaci poměrně odlehčeně i Slavoj Žižek:

„We have now, in my country and some others, theories which claim that George Soros is the most dangerous man in the world. Why? Because he is a Jew, who is secretly organising Muslim invasion of Europe. The idea is that there is no Israeli-Arab conflict, it is just staged for us to obfuscate the true facts, that the Jews and Arabs want to together dismantle Christianity in Europe. What shocks me is this – we all the time heard these lunatic marginal theories. But they were something that you talk privately in a pub if you are crazy. Now, it is becoming part of public discourse.“
(Žižek 2017)

Podle konspirátorů vše dává jasný smysl, vše je jinak, všechno zlo, se kterými se potýkají běžní lidé, zosnovaly jasně definované skupiny lidí – Arabové, Židé, queer lidé, liberální politici, elity a další. Výčet zločinů, ze kterých různé členy těchto skupin teorie viní, je rozsáhlý – nahrazování bílé populace přistěhovalci z Blízkého východu a Afriky, pedofilní sekta hromadně zneužívající děti, satanismus nebo snaha o zničení západních hodnot a tradic.

Konspirační teorie pronikly v Evropě a Spojených státech výrazně do pravicového spektra. Cílí na lidi s legitimními obavami z budoucnosti a aktuální socioekonomické situace. U těch je velká šance, že se podaří jejich stoupající nedůvěru v tradiční demokratické principy a instituce obrátit v důvěru v nabízené vysvětlení – že mohou ukázat prstem na toho, kdo za současný stav může, a aktivně se proti němu vymezovat.

Lidé v tomto myšlenkovém nastavení čím dál častěji podléhají nenávisti, homofobii, rasismu nebo šovinismu. Z těchto proudů se stává optika, skrz kterou na svět nahlíží. Politické názory uzpůsobují podle toho, kdo je proti genderu, proti emancipaci, imigraci a do pozadí staví klasické ekonomické názorové dělení.

Tato konvergence nedůvěry a rozdělení poukazuje na kritický bod ve vývoji naší společnosti, kdy dezinformace a ideologická rigidita mohou zastínit diferencované porozumění a soucitnou správu věcí veřejných.

Podobně jako Naomi Kleinová ve svých textech zkoumá tuto dynamiku, i moje práce se snaží tuto dynamiku pochopit a popsat nejen vnější projevy, ale také základní mechanismy, které umožňují rozkvět takových narativů. Imaginace projevující se v těchto konspiračních teoriích, ačkoli často pramení ze strachu a nevědomosti, ukazuje na silnou, i když mylnou touhu po vysvětlení a soudržnosti ve světě, který je vnímán jako stále chaotičtější a nespravedlivější.

1. Úvod

V říjnu 2022 zabil útočník v baru Bratislavě dva lidi. Bezprecedentní čin spáchaný v baru Tepláreň stál život dva queer lidi, kteří zemřeli rukou útočníka motivovaného konspiračními teoriemi o údajné velké výměně nebo genocidě bílé rasy. V manifestu, který za sebou zanechal, psal také o „genderové a LGBT ideologii“ (Novosad 2022).

O pět let dříve si málem prošlo podobnou pro mnohé nepředstavitelnou událostí Česko. Senior Jaroslav Balda pokácel a položil několik kmenů do cesty vlakům, které chtěl vykolejit a vše nastražit tak, aby podezření z teroristického útoku padlo na muslimské přistěhovalce. Před soudem mluvil o hrůze, kterou v něm migrační vlna do Evropy budila: „*Vážená soudní stolice, nejsem terorista, nejsem vrah. Měl jsem jenom strašnej, živočišnej strach o milované české plémě, české lidičky a české písničky*“. První Čech odsouzený za terorismus si část trestu odpykal v podmínce. Když odcházel z vězení, řekl, že někdejší členství v hnutí SPD by už podruhé nechtěl (ČT24 2019).

V Norsku se 25. července 2011 Anders Breivik přiznal k vraždě 77 lidí. Tomu předcházela série teroristických útoků. Plánované výbuchy ve vládních budovách v Oslu a následně masová střelba na ostrově Utøya, jejímž terčem byli účastníci letního mládežnického kempu Norské strany práce. K činům se Breivik přiznal, ale popřel, že by byl vinným z vraždy, protože své činy považoval za nutné. Tvrdil, že jeho cílem bylo eliminovat budoucí levicové politiky a ochránit norskou kulturu před muslimskou migrací. Breivik napsal manifest, kde popisuje muslimy a jejich migraci do Evropy jako nástroj levicových politiků a elit ke zničení evropských tradic a kultury. Opakovaně zmiňoval konspirační teorii Eurabie (Fekete 2011). Své činy se snažil popisovat skrz zdůraznění naléhavosti, tvrdil, že zbývá jen několik dekád na to, aby se zabránilo zotročení Evropy muslimskou většinou. Breivik popisoval Eurabii jako největší zradu v historii západní civilizace. Své konání zakládal na kombinaci anti-multikulturalistických, protiislámských a proti-elitářských postojů (van Buuren 2013).

6. Jedna dav příznivců Donalda Trumpa vtrhl do amerického Kapitolu. Nepokoje následovaly po setkání, na němž sám exprezident Trump opakovaně tvrdil, že volby byly ukradeny, čímž své stoupence vyburcoval a motivoval k akci. Jeho příznivci se snažili udržet Trumpa u moci tím, že obsadili Kapitol, aby zabránili společnému zasedání Kongresu, na kterém se měly počítat hlasy Sboru volitelů, aby se formalizovalo vítězství Joea Bidena. Během 36 hodin zemřelo pět lidí. Mnoho lidí bylo zraněno, včetně 174 policistů, a čtyři policisté spáchali sebevraždu v následujících sedmi měsících. Výtržníci často zmiňovali konspirační teorii QAnon, která vychází z prostředí Spojených států a začala se šířit v roce 2017 (Lee 2022).

Nárůst násilí a zločinů z nenávisti, které jsou poháněny konspiračními teoriemi a extremistickými ideologiemi, je znepokojivým trendem. Vzpouza v Kapitolu ukazuje, jak mohou dezinformace vyvolat masové akce, zatímco rostoucí počet útoků „osamělých vlků“ podtrhuje nebezpečí izolovaných jedinců radikalizovaných také online. Výrazné incidenty, jako jsou střelba v mešitě v Christchurch na Novém Zélandu, kde Brenton Tarrant zabil 51 lidí, střelba ve Walmartu v El Pasu ve Spojených státech, kde Patrick Crusius zabil 23 lidí, a útoky Anderse Breivika v Norsku, který zabil 77 lidí, podtrhují globální povahu této hrozby (Obaidi 2022).

Tyto nedávné tragické události pomáhají ilustrovat, že popírání důležitosti tématu konspiračních teorií není na místě. Nejedná se již o ojedinělé události způsobené úzkou, radikalizovanou, ostrakizovanou skupinou obyvatel, která čelí nepochopení společnosti, ale o široké spektrum následovníků, kteří v různé míře konspirační teorie podporují a šíří.

Na jedné straně je pojem konspirační teorie stigmatizující. Ti, kteří jim věří, bývají většinou populací považováni za hloupé, zmanipulované lidi, kteří podlehli špatným vlivům. Na straně druhé se ve společnosti konspirační teorie mainstreamizují. Nejde pouze o pár pomatenců, kteří páchají teroristické činy a věří bizarním teoriím, že např. Hillary Clinton řídí pedofilní skupinu satanistů, kteří v USA unášejí děti. Jedná se o konspirační teorie, kterým věří podstatná část obyvatelstva, vyskytují se v projevech vrcholných politických představitelů.

Konspirace se mohou mezi sebou lišit rozsahem, závažností nebo počtem lidí, kteří jim věří. I mezi těmi se pak dají pozorovat rozdíly podle toho, kdo nakolik teoriím podléhá, nakolik se kdo radikalizuje, nakolik je ochoten svému přesvědčení připraven uzpůsobit svůj život. Matthew Feldman tento fenomén popisuje na příkladu teorie velké výměny. Podle něj jsou na jedné straně lidé, kteří jsou přesvědčeni, že dochází k demografickému posunu, který některým politickým elitám pomáhá, protože přistěhovalci často volí v USA demokraty nebo v Británii labouristy. Na straně druhé je podle Feldmana „plnotučná“ verze, podle jejíž následovatelů jde o spiknutí organizované vládnoucí třídou s jasným záměrem zbavit se bělošské většiny (Rose 2022).

V dnešní Evropě jasně pozorovatelně sílí populismus, extremismus, xenofobie a další fenomény, které představují hrozbu pro demokratické hodnoty, stabilitu a funkční společenskou debatu. V této práci se pokusím v kontextu těchto jevů popsat, jak na ně jsou konspirační teorie napojené, jak živí jejich šíření. Na tuto otázku lze nahlížet různými způsoby, z pohledu hate crimes, různých manifestů, radikalizace, mainstreamizace konspiračních teorií, nebo role, které v této situaci hrají sociální sítě. Jde o strukturální problém, u kterého bude zajímavé popsat, na čem skutečně stojí, jaké má ideologické aspekty a odkud pochází.

2. Vyjádření politiků, mainstreamizace

V posledních letech se konspirační teorie staly významným prvkem radikálně pravicového diskurzu a odrážejí širší společenské obavy a politickou nespokojenost. Tato kapitola se zabývá rozšířením konspiračních teorií a zkoumá, jak významní politici a vlivné osobnosti přejímají a šíří tato vyprávění, aby podpořili své programy. Využitím konspiračních teorií tito politici nejen mobilizují své příznivce, ale také utvářejí veřejné vnímání a legitimitu. Tato kapitola popíše některé konkrétní případy politických osobností, které artikulovaly konspirační teorie. Jejím cílem je nastítnit mechanismy, jimiž konspirační teorie pronikají do mainstreamového politického diskurzu.

Živení konspirací je možné nalézt ve vyjádřeních nebo vystoupeních francouzských krajně pravicových představitelů jako Marine Le Pen, Éric Zemmour nebo Jordan Bardella, maďarského premiéra Viktora Orbána nebo italské premiérky Giorgie Meloniové a bývalého tamního ministra vnitra Mattea Salviniho. Mnozí z nich se nehlásí ke konspiračním teoriím přímo, osvojují si ale narativy s nimi spojené. Konspirace pronikají stále hlouběji do manistreamové debaty.

Francouzská politička a prezidentská kandidátka Marine Le Pen v proslovu ve Fréjus v roce 2018 pronesla: „Nikdy v historii lidstva jsme neviděli společnost, která by takto organizovala nezvratnou a nekontrolovatelnou vlnu, která nakonec vymaže její kulturu a životní styl, buď ředěním, nebo substitucí“ (Rastier 2019).

Italská premiérka Giorgia Meloni použila v kontextu velké výměny jiná slova, když mluvila o „plánu na etnické nahrazení evropských obyvatel, které je žádoucí velkým kapitálem“ (Vohra 2023).

Velmi vokální ohledně příklonu k teorii nahrazení je i Viktor Orbán, premiér Maďarska. „Součástí obrazu desetiletí válek, které nás čeká, budou opakující se vlny sebevražedné politiky v západním světě. Jedním z takových pokusů o sebevraždu, jak to vidím, je velký evropský program nahrazování populace, který se snaží nahradit chybějící evropské křesťanské děti migranty, dospělými, kteří přicházejí z jiných civilizací. Takto také vnímám šílenství ohledně genderu, které považuje jednotlivce za tvůrce jejich identity, včetně sexuální identity. A takto vidím i program liberální Evropy, která opouští křesťanství a národní státy, které dosud držely Západ pohromadě, aniž by na jejich místo dala něco jiného“ (Orbán 2022).

Mezi zastánce teorie velké výměny patří i prezident Václav Klaus. Ten kromě několika příspěvků, ve kterých chválí Renauda Camuse a k tezi velké výměny se hlásí a politicky ji podporuje, sepsal se svým bývalým kancléřem Jiřím Weiglem knihu s názvem Stěhování národů s.r.o.. V té popisují příčiny migrační krize a obviňují z ní evropské elity (Klaus 2021). „Ze všech těchto důvodů je záměrem evropských elit národní struktury rozbít, naředit, konfrontovat je s jiným světem, který migranti – bez vztahu a vazeb k té evropské zemi, v níž budou usazeni – přinesou. Tyto elity nejsou ochotné čekat, až či zda se globální či evropský

homogenní ‚lid‘ pomalým postupným mísením a srůstáním eventuálně vytvoří. Považují za nezbytné ‚dějinnému pokroku‘ napomoci masovou migrací.“ (Klaus a Weigl 2015)

Normalizace konspiračních teorií ze strany radikálně pravicových politiků představuje hluboký posun v politické rétorice. Strategické využívání těchto narativů slouží k mobilizaci podpory, vytváření rozdělující dynamiky uvnitř a vně skupiny a podkopávání důvěry v zavedené instituce.

3. Hlavní cíl práce

Mou ambicí není z psychologického nebo religionistického hlediska konspirační teorie porovnávat, nebo je jinak klasifikovat, soudit, hodnotit. Dnešní debata o konspiracích se již posunula ze stádia, kdy na jejich adresu zaznívaly pouze odsudky a docházelo ke stigmatizaci těch, kteří jim věří. Zahrnuje zkoumání lidské psychologie, představitosti a dalších důvodů, které způsobují, že část populace v teoriích vidí smysl a identifikuje se skrz ně. Stále častěji jsou konspirační teorie také vnímány jako forma kritiky současného nastavení, kterou je vyjadřována nedůvěra v mainstreamové instituce a strach z aktuální společenské, ekonomické a politické situace. Lidé jsou mnohdy přesvědčeni, že konspirační teorie poskytují vysvětlení nebo podklad pro jejich zkušenosti nebo obavy. Z toho pak těží ti, kteří se snaží manipulovat veřejným míněním s cílem ekonomického nebo politického zisku (Puschmann 2022). Důvody víry v konspirace nejsou hlavním předmětem této práce ani hlavní výzkumnou otázkou. Skýtají však kontext nezbytný pro informovanou diskusi o konspiračních teoriích. Je nezbytné se tímto aspektem zabývat, abychom destigmatizovali a podpořili otevřenou, férovou a racionální diskusi.

Nehodlám se věnovat ani vyvracení konspiračních teorií nebo zkoumání, jestli nebo nakolik se zakládají na pravdě. V této debatě jde o druhořadé téma – ve většině případů je třeba pracovat s tím, že nejde o fakta, ale o emoce, estetiku, jak jsou konspirační teorie definovány, jakou mají funkci, roli a povahu – váže se na

ně více rovin než jen dimenze pravda a lež, jdou daleko za „racionalitu“ nebo faktičnost (Šlerka 2022).

Hlavním cílem mé práce bude z ideologického hlediska popsat, na jakých základech stojí konspirační teorie spojené s pravicovým myšlením a odkud vychází. Budu zkoumat, jaké společné nepřátele identifikují, kde se shodují a kde se rozcházejí. Zaměřím se také na mobilizační momenty, používané nástroje, symboly a roli sociálních sítí v tomto kontextu. Hlavní výzkumnou otázkou je, jak je konspirační rétorika napojena na narativy radikální pravice, jakou mají konspirační teorie strukturu a jaké variace konspiračních teorií dnes můžeme sledovat.

Zaměřím se na soulad mezi krajně pravicovým populismem, antigenderovými hnutími, národním konzervatismem a konspiračními teoriemi vycházejícími z myšlenky nadřazenosti bílé rasy v Evropě. Budu porovnávat nejlivnější narativy, různé varianty konspiračních teorií a myšlení, které za nimi stojí. Prozkoumám, jak jsou různé argumenty spojeny s idejemi o národech, rasách, etnicitě, sexualitě, genderových rolích, kultuře a náboženství. Jednotlivé konspirační teorie a jejich interpretace se pokusím věrohodně popsat, vysvětlit a zasadit do ideologických narativů. V této práci se zabývám především povahou, rolí, ideologií, interpretacemi a významem konspiračních teorií v rámci pravicového radikálního spektra.

4. Metoda

Metodologie této práce zahrnuje komplexní zkoumání různých zdrojů s cílem osvětlit fenomén konspiračních teorií v rámci pravicového radikalismu a extremismu. Tento přístup bude zahrnovat důkladný přehled existující literatury, analýzu relevantních materiálů a zkoumání obsahu šířeného na online platformách. Pozornost budu věnovat i komunitní dynamice okolo konspiračních teorií, roli meme kultury a vlivu vyvíjejícího se digitálního prostředí. Kromě toho se práce zaměří i na identifikaci potenciálních strategií, které přispívají k mainstreamovému přijetí konspiračních teorií.

Tato práce začne zkoumáním obecné definice konspiračních teorií, vymezením jejich charakteristických rysů a narativů, které šíří. Dále tyto teorie zasadí do kontextu specifického rámce krajně pravicové ideologie. Tato kontextualizace bude zahrnovat zkoumání toho, jak se konspirační teorie shodují a rozcházejí s převládajícími pravicovými narativy.

Ve své diplomové práci použiji narativní analýzu jako primární výzkumnou metodu pro zkoumání konspiračních teorií a pravicových diskurzů. Tento přístup zahrnuje identifikaci a analýzu strategií a narativů přítomných v konspiračních teoriích se zaměřením na primární literaturu a klíčové zdroje. Mým cílem je pochopit, jak jsou tyto prvky rámovány a artikulovány prostřednictvím běžných pravicových perspektiv. Chci tak odhalit základní struktury a témata, která v těchto narativech převládají. Tato analýza poskytne vhled do způsobů, jakými jsou konspirační teorie konstruovány a šířeny v pravicových kruzích, a zdůrazní specifické rétorické a ideologické nástroje, které se využívají.

Narativní analýza je kvalitativní výzkumná metoda používaná k interpretaci a pochopení příběhů obsažených v textech. Tento přístup se zaměřuje na obsah příběhů, způsob jejich vyprávění a širší kontext, v němž se nacházejí. Spíše než převádění příběhů do abstraktních teoretických rámců představují analytici narativů samotné příběhy jako formu analýzy. Příběhy slouží jako data i jako teorie a poskytují vhled do sociálních a kulturních významů, které zprostředkovávají. V této práci budu zkoumat primární texty, ze kterých konspirační teorie vycházejí, budu se snažit popsat základní narativy, postavy, role a narativní struktury, do kterých se následně hlavní příběhy propisují a jakým způsobem zprostředkovaně konstruují specifické názory (Czarniawska 2004).

V této práci se budu věnovat dvěma konkrétním konspiračním teoriím: teorii velké výměny a QAnon. Tyto teorie patří mezi v současnosti ty nejvýznamnější a zvolila jsem je záměrně kvůli jejich významným rozdílům a přínosu pro pochopení krajně pravicového myšlení a současnému fungování konspiračních teorií. Teorie velké výměny má dlouhé historické kořeny v antisemitských a rasistických teoriích nahrazení, teorii malthusiánství a eugeniky. Její současná podoba, formulovaná myslitelem francouzské krajní pravice Renaudem Camusem, se vyznačuje

několika variantami teorie nahrazení jako je „bílá genocida“ a „Eurabie“. Tyto formy jsou nejen obsahem manifestů teroristů, ale také se postupně stávají součástí mainstreamového diskurzu krajně pravicových skupin a některých pravicových politiků.

Na rozdíl od této teorie je QAnon specifická svým původem v online prostředí a velkou participací uživatelů, kteří sami tvoří a šíří obsah. QAnon nemá jednoho hlavního autora nebo základní teoretické dokumenty, z nichž by vycházela; její narativy jsou tvořeny a šířeny prostřednictvím krátkých publikací na internetových fórech, které žijí svým vlastním životem a jsou publikovány často anonymními účty. Tento dynamický a decentralizovaný charakter QAnon z ní činí unikátní fenomén, který je odlišný od tradičních konspiračních teorií.

5. Konspirační teorie

V této části se pokusím shrnout zásadní literaturu a definice konspiračních teorií, které budou použity v této práci. Konspirační teorie nabízejí alternativní scénáře a vysvětlení událostí, přiřkládají jim význam, nebo jim dávají jiný smysl, než jaký je oficiálně prezentován. Dle konspiračních teorií často za událostmi, řádem, či fungováním světa, stojí menší skupina lidí s konkrétním záměrem, který je zlovolný, namířený proti dobré společnosti, obyčejným lidem. Konkrétní definice některých teoretiků se pokusím shrnout v této kapitole.

Stejně jako dezinformace a propaganda, i konspirační teorie mají za cíl přesvědčit příjemce zprávy, aby jednal způsobem, který podporuje jejich zájem. U konspiračních teorií je ale širší „pole působnosti“, konspirační teorie mohou sociálně i psychologicky nabízet široké spektrum saturace, ať už psychologické, sociální, ale často i religiózní (Šlerka 2022).

Konspirační teorie definuje jasný záměr a účel, kterým vysvětlují různé události. Vše podle nich do sebe zapadá, má jasný důvod, vše někdo řídí, vše dává smysl a má svůj význam. Účelově a selektivně konspirace zachází s informacemi, k

prezentaci si vybírají jen ty, které do údajného příběhu zapadají. Nejde o kvalitu informací nebo důvěryhodnost jejich zdrojů, klíčová je role, jakou v příběhu sehrávají. Využívají přirozenost lidského mozku, který řetězí příběhy a vkládá jim smysl. Podobně jako u populismu, nepřítel je definován radikálněji než v političnu – nepřítel je v tomto případě zlo. Dělení my vs. oni, přítel vs. nepřítel je tak velmi zřetelné. Skupina my – je definována jako vyvolená skupina, která našla pravdu, která ví „jak je to doopravdy“, rozumí distribuci moci, ví kdo ovládá a řídí svět. Skupina, elity, nepřátelé, kteří stojí na druhé straně mají jasně definovaný zlý záměr, agendu, plán, kterého se drží a který je namířený proti obyčejným, dobrým, lidem. Konspirační teorie nabízí platformu, vytváří svět, plán, ideu, současně stejně jako dezinformace a propaganda povzbuzují příjemce k přesvědčení o určité pravdě, správné verzi příběhu.

5.1. Definice konspiračních teorií

V této práci budu vycházet především ze dvou teoretiků Michaela Buttera a Michaela Barkuna. Michael Butter je profesorem amerických literárních a kulturních dějin na univerzitě v německém Tübingenu. Rozsáhle se věnuje výzkumu konspiračních teorií, zejména v kontextu americké kultury, a je známý svými pracemi o historickém vývoji a kulturních důsledcích konspiračního myšlení. Ve svých publikacích často zkoumá narativy a rétoriku, které konspirační teorie charakterizují, a snaží se porozumět jejich přitažlivosti a funkci ve společnosti.

Michael Barkun je emeritním profesorem politologie na Maxwellově škole občanství a veřejných záležitostí na Syrakuské univerzitě ve Spojených státech. Barkun je předním odborníkem na politický extremismus a roli konspiračních teorií v americké politické kultuře. Ve své práci se často zaměřuje na průnik náboženství a konspirací a zkoumá, jak se tyto myšlenky šíří a ovlivňují jak mainstreamová, tak okrajová politická hnutí.

Přístup Michaela Barkuna je analytický a interdisciplinární, kombinuje politologii, sociologii a religionistiku, aby pochopil mechanismy a přitažlivost konspiračních teorií. Barkun tvrdí, že konspirační teorie často vzkvétají v prostředí nejistoty a

společenských změn a poskytují zjednodušená vysvětlení složitých jevů (Barkun 2003). Barkunova práce je zásadní pro pochopení symbiózy mezi okrajovými přesvědčeními a hlavními politickými hnutími a upozorňuje na nebezpečí, která mohou představovat konspirační teorie pro demokratické instituce a sociální soudržnost (Barkun 2003; Barkun 1994).

Dle Barkuna, konspirační teorie se vyznačují určitými prvky, které je pomáhají definovat a které je charakterizují. Barkun definuje konspirační teorie třemi principy.

- 1) Nic se neděje náhodou.
- 2) Nic není tak, jak se zdá.
- 3) Vše je propojené.

První bod popisuje, že konspirační teorie předpokládají záměrnost za světovými událostmi a fungováním. Eliminuje předpoklad náhody a shody okolností. Vše, co se děje, se děje proto, že si to někdo přeje. Druhý bod popisuje, že nic není takové, jak se zdá. Spiklenci, elity, které ovládají svět, zlo, zakrývá svou identitu a své aktivity. Zdání klame. Neškodnost není předvídatelná, protože je záměrně skrývaná. Třetí bod ilustruje, že vše je propojeno. Jak již bylo řečeno, tak nic není náhodou, vzor, systém, záměr je všude, i když skrytý. I přesto, že skryté, tak souvislosti mezi událostmi a světem existují. Neustálé propojování korelací a souvislostí je tak úděl „vyvolených“, kteří toto odkrývají. (Barkun 2003)

Dále Barkun odlišuje konspirační teorie na tři druhy, podle toho, co je jejich obsahem. Těmi jsou:

- 1) Události.
- 2) Systémové teorie.
- 3) Superkonspirace.

První skupina referuje na konkrétní historické události, jako je například 11. září nebo atentát na Johna F. Kennedyho. Druhý typ, systémové konspirační teorie jsou teorie s širšími cíli. Ať už se jedná o teorie ohledně ekonomické či politické

kontrole, jako je například antisemitské konspirace o židovské světové nadvládě nebo globálních elitách, které jsou propojeny s ilumináty nebo teorie o komunistické infiltraci do USA během studené války. Třetí typ jsou superkonspirace – tedy teorie, která spojuje několik různých teorií dohromady. Do nich můžeme řadit např. QAnon. Co je každopádně spojuje je nepostřehnutelná zlá moc, která stojí za světovým řádem, událostmi, má jasný záměr. (Barkun 2003)

V kontextu, kterým může být společenská krize a období nejistoty, které skýtá chaotické a emotivní události, mohou konspirace fungovat jako aktér, který vnáší do překotné situace řád (Barkun 2015). Barkun jde ve svých textech za hranice obsahové analýzy a nabízí vhled do původu konspiračních teorií, jejich vlastností a důsledků, které ve společnosti mají. Zmiňuje, že důležitou roli sehrává jakési utajení, ve kterém šířitelé teorií operují. To jim dodává pocit výjimečnosti a vyvolenosti a zároveň posiluje dojem, že odhalili spiknutí, intriky a vidí do skrytých operací (Barkun 2003). Barkun se nesnaží popsat obsah konspiračních teorií nebo důvody, proč jim lidé věří, ale popisuje je jako komplexní rámec a zdůrazňuje důležitost kulturních kontextů a společenské atmosféry, která jim dala vzniknout. Další hlavní definující prvky, které Barkun popisuje, jsou povahy konspiračních teorií, kterými jsou utajení, zlovolnost a moc. Skupina elit jedná se zlými úmysly, manipuluje a využívá ostatních pro svůj vlastní prospěch (Barkun 2013; Barkun 2015).

Dalším teoretikem, ze kterých budu v této práci při snaze vymezit konspirační teorie vycházet, je Michael Butter. Michael Butter přistupuje ke konspiračním teoriím historickou optikou a vymezuje jejich vývoj od rané americké společnosti až po současnost. Jeho práce nám umožní se zorientovat, jak historicky fungovaly a jakou roli měly, především ve Spojených státech, konspirační teorie. V nich ukazuje přechod od náboženského k sekulárnímu uvažování při formování konspiračních teorií a zdůrazňuje, jak byla kdysi nadpřirozená vysvětlení nahrazena vírou v pozemské agenty manipulující události ze zákulisí. Kromě vlivů sekularizace, popisuje rostoucí popularita konspiračních teorií také proměňující se mocenskou dynamiku, včetně toho, proti jakým nepřítelům byly v historii tyto teorie namířeny a jakou roli hrály (Butter 2020).

Přechod od prozřetelnosti k vysvětlením zaměřeným na člověka odráží širší sekularizační trendy a podle Buttera je charakteristickým znakem modernity; víra v lidské jednání zaplnila prázdnotu, která vznikla po ústupu náboženských vysvětlení světských událostí. V této rovině hraje teoreticky vliv i osvícenský přístup ke vědě a vědění, jehož vliv můžeme pozorovat v přístupu ke konspiračním teoriím a imaginaci i dnes (Butter a Knight 2020). Butter však také uznává, že moderní konspirační teorie často odstraňují hranici mezi sekulárním a metafyzickým. Ukazuje, že i zdánlivě sekulární teorie mají často hluboké kořeny v náboženské víře, zejména v některých proudech amerického fundamentalistického křesťanství, a proto se i velká část konspiračních teoretiků věnuje konspiračním teoriím z religiózní perspektivy.

Pro Buttera představují současné konspirační teorie důležitou optiku, jejímž prostřednictvím lze analyzovat, jak skupiny a jednotlivci dávají smysl složitým společenským a politickým jevům. Poskytují jakousi „zkratku“ k pochopení světových událostí tím, že předkládají jednoduché příčiny složitých důsledků a často označují stínové, mocné skupiny za organizátory těchto událostí. V historickém exkurzu, kde mapuje, jaké konspirační teorie měly kdy jaký vliv a vůči komu byly namířené – odhaduje vzorce proměny mocenských vztahů a vlivů, vůči kterým se společnost mohla z různých důvodů obracet. Důležité je, že se nejedná o okrajovou snahu, ale o mainstreamovou metodu vytváření smyslu, která může odhalit mnoho o obavách a úzkostech společnosti (Butter a Knight 2020; Butter 2020).

Jeho práce je zvláště relevantní při analýze pravicového myšlení, neboť upozorňuje na překrývání konspiračních teorií a ideologických postojů a všímá si zvláštní alchymie, díky níž mohou konspirační teorie působit jako symptom i katalyzátor politických postojů a činů. Butterova teorie nám tak pomůže dokreslit, proč je zajímavé konspirační teorie vnímat, přikládat jim váhu a nepřístupovat k nim podobně jako k dezinformacím nebo propagandě, ale do určité míry jim naslouchat a analyzovat procesy a dynamiku s nimi spojenou. Především v současné době, při rostoucím vlivu pravicového radikalismu.

Jako další způsob vymezení konspiračních teorií využijí studii Evy Svatoňové a Nicole Doerr, které používají typologii, která dělí konspirační teorie do čtyř kategorií. Těmito čtyřmi kategoriemi jsou „padouši nahoře“, „padouši dole“, „my, nedoucí“ a „Rusko, mučedník“ (Svatoňová a Doerr 2024). Právě role zlého aktéra nám může pomoci lépe porozumět narativní struktuře a charakterizaci aktérů krajně pravicové komunikace analyzované Svatoňovou a Doerr. Tyto kategorie nám umožňují ilustrovat další aspekt definující konspirační teorie. Tím je klíčový faktor: viník, proti kterému jsou tyto teorie namířeny. Jaké emoce, jaký příběh, jaké cíle představují obsah, jak jsou konstruovány a jak je budována dynamika my vs. oni. V dynamice, kterou popisují Barkun i Butter – tedy určitý druh obrany proti elitám, moci, reakce na stávající systém, popis mocenských vztahů a z nich plynoucích frustrací, otazníků, nerovností.

Svatoňová a Doerr ve své studii vycházejí z přístupu Jan-Willem van Prooijen a Karen M. Douglas. I přesto, že se v definicích příliš neliší od Buttera a Barkuna, zkoumají konspirační teorie jako komplexní psychologické konstrukty, které slouží k pochopení nejistých nebo znepokojivých společenských událostí (Prooijen a Douglas 2018). Z jejich výzkumu vyplývá, že tato přesvědčení mohou narůstat v důsledku potřeby porozumět okolnímu světu a získat nad ním kontrolu, zejména když člověk čelí ztrátě kontroly nebo jistoty. Upozorňují, že konspirační teorie často přisuzují nadměrný význam vnímané moci a zlovolnosti určitých skupin nebo jednotlivců, kteří působí z mocenských pozic. Van Prooijen považuje tyto teorie za sociální i emocionální jev, ovlivněný faktory jako je skupinová identita, meziskupinové konflikty a emocionální reakce, například stres nebo vnímané ohrožení. Zmiňuje také šíření konspirací prostřednictvím sociálního vlivu a jejich přetrvávání v čase, i když události, které je vyvolaly, již pominuly. Jeho práce naznačuje, že pochopení psychologických základů těchto přesvědčení je klíčem k řešení jejich rozšíření a dopadu na společnost (Prooijen a Douglas 2018; Prooijen 2017).

Shrneme-li tedy hlavní body, konspirační teorie se vyznačují skrytým fungováním, zlým úmyslem a nepřiměřenou mocí připisovanou zlovolným elitám. Slouží jako

zkratky k pochopení komplexních událostí a situací, a to zejména v kontextu nejistoty a strachu. V další části této práce se zaměřím na to, jak tyto teorie využívají narativní struktury k redukci složitosti světových událostí do jednoduchých a opakujících se vzorců, které přisuzují moc a záměr konkrétním skupinám. Tímto způsobem konspirační teorie nejen odrážejí, ale i formují dynamiku moci a společenské struktury. V kontextu této práce bude snaha zaměřit se na pravicové konspirační teorie, tedy v kontextu nárůstu vlivu krajní pravice, posilování pravicových stran a neliberálních stran, jakou roli, jaký kontext mohou vytvářet i samy konspirační teorie.

6. Krajní pravice

V této práci jsem se snažila nejprve definovat konspirační teorie obecně, jak je odlišujeme, co je specifikuje. V této kapitole se snažím definovat krajně pravicovou politiku, ideologii a poskytnout základní kontext pro analýzu souvisejících konspiračních teorií. Je nezbytné zmínit, že ačkoli se pravicové ideologie a konspirační teorie často významně prolínají, tento vztah není ve své podstatě kauzální. Ne všechny pravicové narativy jsou konspirační; například ne každý islamofobní nebo homofobní postoj nutně znamená konspirační myšlení. Pravicové ideologie ale často obsahují prvky nacionalismu, tradicionalismu a odporu vůči vnímanému ohrožení kulturní identity, které se mohou překrývat s konspiračními narativy. Ty mnohdy vychází ze širších ideologických proudů blízkých pravici. Různé ideologie nebo skupiny vydávají za aktéry konající s cílem podkopat ty správné hodnoty. Má práce se zaměří právě na tyto narativy. Prozkoumá, jak pronikají do pravicové debaty a analyzuje vlastnosti jejich napojení na konspirační teorie.

Krajně pravicové myšlení, které představuje radikální část pravicového spektra a s nímž jsou pravicové konspirační teorie převážně spojovány, má svá specifika. Klíčovými prvky tohoto myšlení jsou nacionalismus, nativismus, xenofobie a exkluzivita. V krajně pravicovém myšlení jsou tyto prvky často formovány skrze nenávisť a obviňování marginalizovaných skupin, menšin a vybraných skupin

obyvatel, které nejsou v souladu s žádoucí, většinovou (nebo spíše pravicí popsanou a preferovanou) skupinou obyvatel.

Rasistické vymezení namířené proti nebílým a imigrantům je jedním z hlavních narativů krajně pravicového smýšlení. V tomto případě se identita „my“ vytváří kolem homogenních, bílých, „původních“ obyvatel. Islamofobní rétorika se zaměřuje na křesťanské obyvatelstvo a zdůrazňuje neslučitelnost islámu s tradičním katolictvím. Často se odkazuje na judeo-křesťanskou historii, avšak v tomto kontextu dochází ke konfliktům, protože mnoho konspiračních teorií zahrnuje antisemitismus a negativní pohled na židovskou evropskou historii (Davey a Ebner 2019).

Antigenderová rétorika je homofobní a transfobní, namířená proti genderově nekonformním osobám, a často se vymezuje proti „zkaženému Západu“. Odkazuje se na tradiční, křesťanský výklad rodiny, vztahů, genderu a sexuality, kde je považována za normální a žádoucí binarita pohlaví a heterosexuality. Když jde o definici toho, co považovat za krajně pravicové, nabízí se široká škála pojmů. Co do skupiny krajně pravicových myšlenek patří, ať už je to pravicový extremismus, fašismus, populismus, neonacismus nebo postfašismus, se často vzájemně překrývá a zaměňuje. V této práci se pokusím zjistit, proč jsou různé teorie a narativy popisovány jako krajně pravicové, co je definuje, co je pro ně typické, nebo jakou dynamikou se vyznačují.

Cas Mudde se pokouší definovat pravicový extremismus. Zaměřuje se na to, co ideologicky spojuje krajně pravicové skupiny a aktéry, a co můžeme v této práci považovat za jejich ideový základ. Přesto se bude jednat spíše o popis povahy pravicového extremismu než o jeho přesnou definici, a to i s ohledem na různorodé způsoby, jakými se vynořují konspirační teorie. Mudde se ve své obsáhlé analýze snažil konceptualizovat pravicový extremismus a ve shromážděných definicích hledal, které prvky se opakují u kterých autorů. Pravicový extremismus následně charakterizuje jako kombinaci ideologických rysů, které jsou od sebe navzájem odlišitelné. Mezi klíčové rysy často zmiňované v literatuře patří: nacionalismus, rasismus, xenofobie, antidemokratičnost a podpora silného státu (Mudde 1995; 2000).

Nacionalismus v extrémně pravicovém podání často definuje silná identifikace s národem a jeho zájmy. Často se tak děje do takové míry, že nacionalisté nepřijímají a znevažují jiné národy a odlišné kultury. Prosazují národní „čistotu“ a suverenitu, touží po návratu zašlé slávy národa, mnohdy také vyjadřují územní nároky vůči jiným zemím. Národ je podle nich homogenní entita, kterou definuje společné dědictví, kultura a etnikum. Jde o odmítnutí multikulturalismu a globalismu.

Další prvek, rasismus, je základním pro řadu extrémně pravicových ideologií. Vychází z přesvědčení o vrozené nadřazenosti a podřazenosti různých ras. Vede k diskriminaci, segregaci, a snaží se opodstatnit nerovné zacházení nebo násilí mezi rasami. Pravicoví extremisté často propagují superioritu bílé rasy, používají rasistické urážky, vzývají rasovou čistotu a podporují protiimigrační politiku.

Xenofobie neboli strach z neznámého, úzce souvisí s rasismem, ale má širší záběr a často se zaměřuje na obecný strach nebo nedůvěru vůči komukoli, kdo je vnímán jako cizinec nebo odlišný; nikoli pouze na základě rasy. Může zahrnovat negativní postoje vůči přistěhovalcům, uprchlíkům a žadatelům o azyl, které vychází z přesvědčení, že tyto skupiny představují pro národ ekonomickou, kulturní nebo bezpečnostní hrozbu. Pravicoví extremisté využívají xenofobních nálad k tomu, aby získali podporu pro restriktivní imigrační zákony a kulturní homogenitu.

V pravicovém extremismu se zdůrazňují časté illiberální či antidemokratické tendence. Ty se projevují nedůvěrou v demokratické principy a instituce. Zastánci je mohou považovat za neefektivní, zkorumpované nebo příliš zahrnující různé zájmy, které podle nich oslabují národ. Mohou si přát autoritativnější nebo diktátorskou formu vlády, kdy silný vůdce nebo elita vládne v zájmu toho, co definují jako „pravé“ příslušníky národa. To často vede k pohrdání pluralismem, volebními procesy a myšlenkou rovnosti před zákonem. Neposledním prvkem je podpora silného státu souvisí s autoritářskými tendencemi v rámci pravicového extremismu. Tento rys zahrnuje přesvědčení o potřebě silné centrální autority, která by prosazovala přísné právo a pořádek, kontrolovala vnější i vnitřní hrozby a prosazovala tradiční hodnoty a společenské normy. Často také zahrnuje

militaristický přístup k vládnutí, kdy stát aktivně usiluje o mobilizaci společnosti (Mudde 1995).

V posledních letech současně mezi širokou škálou krajně pravicových hnutí a radikálně pravicových stran vědci zdůrazňují rostoucí (sbližující se) zaměření na anti-genderismus a ideologie proti LGBTQ+. Radikální pravice navíc může využívat odporu vůči „genderové ideologii“ nebo „genderismu“ ke kritice toho, co považuje za vnucování politiky genderové rovnosti a sexuální rozmanitosti, a často je vykresluje jako elitářské nebo cizí koncepty zavedené EU nebo kosmopolitním feministickým establishmentem. Tento antigenderový diskurz se stává nástrojem, který oslovuje ty, kdo se cítí být rychlými společenskými změnami zbaveni práv nebo odcizení (Sauer 2019).

Současné radikální pravicové hnutí často prosazují návrat k tradičním rodinným hodnotám, které spojují s rigidním binárním genderovým systémem, v němž mají muži a ženy jasně odlišné role ve společnosti. Tato perspektiva bývá v opozici vůči feminizmu, genderovým studiím a uznání sexuální rozmanitosti (Sauer 2019). V radikálně pravicovém narativu, který je rámován anti-genderově, či homofobně, je „lid“ zobrazován jako pasivní oběť, která byla oklamána politickými a intelektuálními elitami a médii, včetně těch, které prosazují genderovou politiku.

6.1. Perspektiva populismu

Populismus a konspirační teorie sdílejí řadu společných prvků, které se často prolínají a vzájemně podporují. Populismus, jak ho popisují teoretici Cas Mudde a Paul A. Taggart, je charakterizován rozdělením společnosti na dvě homogenní a proti sobě stojící skupiny: „čistý lid“ a „zkorumpovanou elitu“. Tento antagonismus je ústředním prvkem populistického narativu a často slouží jako základ pro mobilizaci podpory. Taggart dále zdůrazňuje idealizované pojetí komunity lidu, kde populisté vnímají lid jako homogenní a správný subjekt, jehož jsou součástí (Taggart 2004; Mudde 2004)

Konspirační teorie jsou často vnímány jako součást populistické rétoriky, což může být důsledkem nadužívání pojmu populismus pro cokoli, co je vnímáno jako škodlivé pro demokracii. Populistické diskurzy často obsahují prvky konspiračních teorií, například Hauwaert upozorňuje na společnou dynamiku dobra a zla. Populismus vnímá lid jako „dobrý“ a elitu jako „zkaženou“, přičemž konspirační teorie zobrazují elitu jako tajemné a mocné skupiny, které manipulují společností. Tento dualistický přístup k politické realitě je základem populistických přístupů (Bergmann a Butter 2020).

Populisté často využívají konspirační teorie k podpoře svých argumentů, protože tyto teorie rezonují s jejich stoupenci. Výzkum Christnera naznačuje, že populističtí aktéři často používají konspirační teorie, aby oslovili své publikum a mobilizovali podporu. V kontextu střední Evropy jsou fenomény populismu a konspiračních teorií často diskutovány v souvislosti s nárůstem antiliberálních a nacionalistických tendencí. Například analyzování antiliberálního obratu v regionu koncem desátých let odhaluje, že populismus je zde jen jedním z mnoha faktorů. Tento obrat je spíše spojen s širším kontextem národního konzervatismu, který se projevuje na politické, občanské i kulturní úrovni (Christner 2022).

Pro konspiračním myšlení, stejně jako pro populismu je zásadní rozdělení společnosti na antagonistické skupiny „my“ vs. „oni“. Tento narativ vychází ze Schmittova konceptu politického antagonismu, který popisuje politično jako souboj mezi „přítelem“ a „nepřítelem“. Schmittovo pojetí dále rozvíjeli teoretici populismu jako Chantal Mouffe a Ernesto Laclau, kteří zdůrazňovali rozlišení mezi antagonismem a agonismem. Zatímco antagonismus představuje konflikt neřešitelný jinak než eliminací protivníka, agonismus uznává legitimitu obou stran a sdílí demokratické principy svobody a rovnosti, přestože se neshodují na jejich výkladu (Mudde 2004; Bíba 2014)

Podobně konspirační teorie často využívají rozdělení společnosti na „my“ a „oni“ k vytváření narativů, které posilují pocit sounáležitosti v rámci určité skupiny (ingroups) a zároveň vytvářejí obraz nepřátelské skupiny (outgroups), jež je vnímána jako hrozba. Tento proces exkluze je klíčový pro formování skupinové identity a mobilizaci stoupenců konspiračních teorií. V tomto rámci se „my“ stávají

ochránci pravdy a morální integrity, zatímco „oni“ jsou vykresleni jako zkorumpovaní, zlovolní nebo konspirující proti zájmům „lidí“. Tento pohled často vede k polarizaci společnosti, kde je obtížné nalézt společnou řeč nebo uznat legitimitu názorů „druhé strany“. Konspirační teorie tímto způsobem nejen posilují vnitřní soudržnost a identitu své vlastní skupiny, ale také stigmatizují a delegitimizují ty, kteří jsou označeni jako „jiní“. Tento proces exkluze a demonizace může mít hluboké sociální důsledky, včetně nárůstu nedůvěry, společenského napětí a dokonce násilí. V politickém kontextu to může vést k posílení radikálních postojů a oslabení demokratických institucí, které jsou založeny na dialogu a respektu k různým názorům (Bracke 2023).

7. Teorie nahrazení

Teorie nahrazení představují skupinu konspiračních teorií, které tvrdí, že existuje úmyslný plán nahradit určitou populaci jinou, obvykle v kontextu etnickém, kulturním či náboženském. Tyto teorie často slouží jako vysvětlení sociálních a demografických změn ve společnosti. V této kapitole se zaměřím na různé varianty teorií nahrazení a jejich historii.

Jedním z definujících prvků těchto konspiračních teorií je in-group konstrukce, definice jednoho společného „my“ a s tím ruku v ruce jdoucí viktimizace sebe sama. Češi, Francouzi, Evropané, běloši, heterosexuálové, tradiční rodiny – všechny tyto skupiny jsou spolu s dalšími oběťmi ďábelských plánů elit, politiků, agentů nebo migrantů, kteří pro ono „my“ představují hrozbu. Tento diskurz se opírá o vytváření ontologických rozdílů mezi těmi, kteří patří k národu, a těmi, kteří jsou vydáváni za cizince. Toto rozlišování má historické kořeny – například Židé a Muslimové byli obecně dějinně považováni za outsidersy, což se do dnešní společenské nálady promítá. Rasa bývá pojata jako plovoucí signifikant, který lze přizpůsobit různým kontextům a potřebám, které vytváří a udržují rozlišení mezi ingroups a outgroups (Sauer 2019; Bracke 2023; Hall 1997).

Teorie nahrazení má pak několik verzí, ze kterých vychází, liší se kulturně i geograficky i historicky. Konspirační teorie nahrazení se mohou vyjevovat i jako velká výměna, genocida bílých, nebo jako teorie o Eurábii. Jsou vzájemně propojené a jejich základem je víra v záměrnou snahu snížit vliv a počet původních obyvatel (Evropy, USA, Austrálie...). I když se v konkrétních detailech liší, sblíží se v narativu o demografických změnách jakožto formách existenční hrozby.

Dalším z definujících prvků je zlý záměr, který na počátku této snahy stojí. Konspirační teorie jsou často prezentovány prostřednictvím obrazů a diskurzu zaměřeného na myšlenku, že národnímu obyvatelstvu hrozí, že bude vymýceno těmi, kteří jsou považováni za cizí národu. Tyto teorie naznačují, že změny v populační dynamice nejsou výsledkem organických procesů, ale naopak důsledkem spiknutí, které vymysleli mocní aktéři (Krouwel a Prooijen 2021).

7.1. Historie

Kořeny teorií nahrazení sahají do konce 19. a počátku 20. století, zejména v kontextu amerických a evropských rasových ideologií. Koncept „rasové sebevraždy“, zpopularizovaný ve Spojených státech, vycházel z obav, že bílé anglosaské Američany nahradí jiné rasy, což může vést k úpadku rasy, která byla považována za nadřazenou, a v důsledku toho k pádu americké civilizace. Tato teorie tvrdila, že běloši se v důsledku faktorů, jako je urbanizace, změny v rolích žen a volba moderního životního stylu, dostatečně nereprodukuje, zatímco „podřadné“ rasy, včetně přistěhovalců z jižní a východní Evropy a Afroameričanů, mají více dětí (Gonzalez 2022). Tyto obavy významně přispěly k eugenickému hnutí, které se snažilo kontrolovat lidskou reprodukci tím, že podporovalo rození „vhodných“ jedinců – typicky bílých, bohatých a vzdělaných – zatímco odrazovalo od reprodukce nebo jí násilně bránilo u těch, kteří byli považováni za „nevhodné“, jako byli přistěhovalci, barevní a postižení.

Jedním z hlavních historických proudů byly antisemitské teorie, které propagoval například Édouard Drumont. Drumont byl novinář a spisovatel na konci 19. století

ve Francii a významně přispěl k vzestupu antisemitismu svou vlivnou knihou *La France Juive* (1886), která se následně stala jedním ze základních textů pro antisemitské myšlení v Evropě.

V tomto textu Drumont tvrdil, že Židé, které řadil vedle Arabů mezi „Semity“, jsou v kontrastu s takzvanými nadřazenými „Árijci“, v podstatě méněcenní. Propagoval názor, že Židy lze identifikovat podle určitých fyzických znaků, jako je zahnutý nos a ploché nohy, což bylo ozvěnou pseudovědeckých rasových teorií jeho doby (Anderson, 1967). Drumont navíc rozvíjel konspirační teorie, které Židy vykreslovaly jako parazitickou sílu ovládající klíčové sektory francouzské společnosti, zejména finance a média, a vinil je z hospodářských a sociálních problémů země. Vycházel také z tradičních protižidovských předsudků, obviňoval Židy z bohovraždy a líčil je jako vrahy Krista. Drumontovy myšlenky nejenže podnítily antisemitskou atmosféru, která vedla k událostem, jako byla Dreyfusova aféra, ale také položily základy pro budoucí antisemitská a protofašistická hnutí v Evropě (Anderson 1967).

Dalším z teoretiků, kteří významně ovlivnili teorie nahrazení a rasistické narativy byl i Madison Grant, který ve své knize *„The Passing of the Great Race“*; z roku 1916 propaguje rasistickou teorii, která tvrdí, že „nordická“ rasa je nadřazená a že je zodpovědná za všechny významné kulturní a technologické pokroky. Podle Granta je nadřazená rasa pocházející ze severní Evropy v ohrožení ze strany „podřadných“ ras z jižní a východní Evropy a Židů. Prosazuje přísné omezení imigrace a rasovou segregaci. Grantovy pseudovědecké a předsudečné názory měly velký vliv, podnítily antisemitismus a rasismus, měly vliv na přijímání diskriminační politiky jako třeba americký imigrační zákon z roku 1924, který pomocí kvót omezil počet přijímaných přistěhovalců. Grant ovlivnil také názory Adolfa Hitlera (Hoff 2021).

7.2. Demografické změny

Domingo ve své práci popisuje demografickou realitu a zkoumá, jak zkreslená interpretace této reality pravicově nacionálními hnutími podněcuje xenofobii.

Analyzuje, jak krajně pravicové skupiny využívají tento narativ a jaké metafory používají k jeho posílení. Tyto interpretace slouží především k vyvolání strachu a posílení krajně pravicového, rasistického a nacionalistického diskurzu, a často nejsou založeny na důkazech nebo důvěryhodných datech. Podobně antiimigrační diskurzy často zneužívají demografické změny jako podklad pro racionalizaci nenávistné a xenofobní rétoriky (Domingo 2020). Studie Obaidi například ukazuje, že konspirační teorie velké výměny souvisí s nárůstem islamofobie a extremismu. Víra v tuto teorii má prokazatelnou souvislost s negativními postoji vůči muslimům. Tyto poznatky podtrhují, jak nebezpečné mohou být konspirační teorie, když jsou využívány k manipulaci veřejného mínění a ospravedlňování diskriminačních postojů (Obaidi 2022).

7.3. Varianty

Tato kapitola se zaměří na rozlišení několika hlavních proudů teorií nahrazení, konkrétně na teorie velké výměny, Eurabie, bílé genocidy a zlaté miliardy. Každá z těchto teorií se liší především svým kontextem, ať už geografickým, nebo historickým. Teorie velké výměny a Eurabie se zaměřují na demografické a kulturní změny v Evropě, zatímco teorie bílé genocidy, která má hlubší historické kořeny a původ v USA, se soustředí na obavy o rasovou čistotu. Teorie zlaté miliardy, na druhé straně, je specifická pro ruský kontext a formuluje strach z nahrazení ruského obyvatelstva.

Konspirační teorie, jako je velká výměna, Eurabie a bílá genocida, vykazují vysokou míru flexibility ve svých formulacích, což umožňuje jejich propojení s různými dalšími formami sociálních a politických obav. Tyto teorie nejsou statické; vyvíjejí se a přizpůsobují tak, aby zahrnovaly širokou škálu společenských nespokojeností, předsudků a ideologických postojů. Tato kapitola zkoumá, jak jsou tyto konspirační teorie často formulovány způsobem, který se protíná s antigenderovými a sexistickými narativy, a vytváří tak mnohotvárnou síť konspirací, která oslovuje různorodé publikum.

Flexibilita nespočívá pouze v způsobech interpretace velké výměny a proměny ve významech, či narrativech, ale spočívá i v míře podpory této teorie. I vzhledem k tomu, že má velkou variabilitu, proponenti této konspirační teorie se nemusí vždy otevřeně hlásit přímo ke konspiračním teoriím. Často inklinace k této teorii znamená podpora představy organizované, řízení, systematické snahy nahrazení bílého obyvatelstva Evropy. Mainstreamoví pravicoví aktéři tak často využívají pouhé náznaky, nemusí docházet k vyslovení přímé podpory. Mainstreamizace této teorie funguje současně i ve vizibilitě na internetových platformách.

Velká výměna je konspirační teorie, která stojí na představě, že etnicky homogenní populace v Evropě, národy, bílé obyvatelstvo, jsou cíleně vyměňovány za lidi neevropského původu. Tento diskurz je formulován různými aktéry, mění se kontext, příčiny a záměry, pro které k výměně dochází dle aktéra, který tuto teorii artikuluje. Ale ve většině případů se jedná o právě pravicové aktéry – radikálové, kteří formulují tento narativ a tuto teorii vůči levicovým elitám, liberálům jako vůči těm, kteří za touto „výměnou“ stojí a kteří ji organizují. Teorie velké výměny je flexibilní, dokáže se přizpůsobit různým politickým strategiím, dá se kombinovat s různými diskurzy. Povaha pravicové ideologie a exkluze, která z ní pramení, může nepřátele, outsidersy, „ty jiné“ definovat různě. Ať už jde o queer lidi, uprchlíky, Muslimy nebo další náboženské menšiny (Ekman 2022).

Teorii velké výměny s dalšími konspiracemi úzce pojí přesvědčení o bílé superioritě. Za pojmy jako bílá genocida nebo Eurabie stojí etnonacionalistické a nativistické postoje. Často se vzájemně zaměňují, přestože vznikaly jinak a na jiném pozadí. Konspiraci o údajné genocidě bílé rasy zpopularizoval bělošský supremacista David Lane, kterého americký soud poslal v 80. letech na 190 let za mříže za řadu zločinů včetně účasti na vraždě židovského rozhlasového moderátora. Teze o bílé genocidě je narozdíl od klasické velké výměny a Eurabie typickou významným napojením na antisemitské konspirační teorie, které tvrdí, že Židé jsou hlavními strůjci organizované výměny obyvatelstva. Velká výměna vznikla později, na přelomu nultých a desátých let 21. století. Pochází z evropských krajně pravicových kruhů, které často jako jednu z největších hrozeb vidí imigraci z arabských a afrických zemí. Její narativ je primárně explicitně

rasistický, podobně jako v případě teorie o Eurabii. Ta předkládá jako vysvětlení současné situace spiknutí po ropné krizi v roce 1973, kdy mělo dojít k přizpůsobení evropských zájmů těm arabským, odklonu od USA a Izraele, a ke vzniku euro-arabské zahraniční politiky, která by vedla k podřízení Západu islámu. Tato teorie se tak zaměřuje především na islamofobní linku, budoucí demografickou hrozbu a ovládnutí Evropy islámem (Davey a Ebner 2019).

Konspirační teorie nahrazení má své kořeny i v malthusianismu, který se zaměřuje na úzkost z přelidnění. V současné době je tento směr stále aktuální v kontextu debat o migraci, klimatické krizi a také o nerůstu. Diskuze o obavách z přelidnění, masové migraci a s tím spojenými problémy často ovlivňuje debaty o migraci, což se promítá nejen v používaných termínech jako „nelegální migrant“ versus „uprchlík“, ale i v diskusích o klimatické migraci (Bracke 2023).

Další variantou, která je s malthusianismem úzce spjata je i „zlatá miliarda“, která pochází z Ruska a představuje místní odnož teorie nahrazení. Teorie je známá již desítky let a v Rusku se stala populární zkratkou pro popis budoucího boje o světové zdroje mezi globální elitou a Ruskem. Teorii poprvé detailně popsal Sergej Tsikunov, který předpověděl, že bohatá západní elita si uvědomuje, že ekologické změny a globální katastrofy povedou k soupeření o zdroje, což by mělo za následek, že Země zůstane obyvatelná pouze pro jednu miliardu lidí. Podle Tsikunova musí být Rusko se svými rozsáhlými přírodními zdroji a strategickou polohou podrobena kontrole této elity, aby západní elity zajistily své vlastní přežití. O více než dvacet let později tuto teorii dále rozvinul ruský prezident Vladimir Putin. Používá ji k vyvolávání hněvu a odporu vůči Západu, zejména v souvislosti s otázkami jako je přístup k očkování, kulturní politika, a práva LGBT. Putin tuto teorii využívá k tomu, aby obvinil Západ z vnucování „cancel culture“ a genderové proměnlivosti světa, který je podle něj založen na „tradičních hodnotách.“ Ve svých projevech pravidelně kritizuje západní elity za prosazování hodnot, které považuje za cizí a nevhodné pro ruskou společnost, čímž posiluje narativ o zlověstném západním spiknutí proti Rusku (Taylor 2022; Mayens 2022). Podporu LGBTQ+ práv, multikulturalismus, progresivismus a další fenomény prohlašuje za jednu z cest, kterou kolektivní Západ podle něj vede válku proti Rusku, které

skrze ně evropské a americké vládnoucí elity podle něj chtějí oslabit a dostat pod kontrolu.

8. Velká výměna

Tato kapitola se bude podrobně věnovat teorii velké výměny, která představuje klíčový prvek v analýze konspiračních teorií v krajně pravicovém myšlení. Kapitola popíše historii této teorie, její vznik a autora, přičemž se zaměří na hlavní narativy, které teorie využívá.

Francouzský filozof a spisovatel Renaud Camus ve své knize z roku 2011 nazvané *Le Grand Remplacement* zpopularizoval termín velká výměna. Své myšlenky prezentoval na setkání s názvem *Assises de la Remigration* (Výroční setkání o remigraci) v Paříži v roce 2014. Od té doby se stal vlivným ideologem evropské *Nouvelle Droite* (Nové pravice) a jejího mládežnického křídla, Identitárního hnutí. Identitární hnutí vzniklo v roce 2003 na jihu Francie pod názvem *Bloc Identitaire*, později přejmenované na *Les Identitaires*, známé v anglickém kontextu jako *Generation Identity*. Toto panevropské, bělošské nativistické hnutí prosazuje myšlenku etnicky a kulturně homogenní Evropy. V současnosti je teorie velké výměny klíčovým pilířem ideologie a kampaní *Generace Identity* (Williams 2017; Chaouat 2019).

Camus se aktivně zapojil do evropské politiky, když kandidoval v evropských volbách v roce 2014 za *Liste Antireplaciste* (Listina proti nahrazování). Dále kandidoval na poslanecký post v Evropském parlamentu ve volbách v roce 2019 jako člen kandidátky *La Ligne Claire*, kterou vedl společně s francouzským identitářským politikem Karimem Ouchikhem. Jeho politickou kariéru poznamenala kontroverze, kdy byl přistižen při fotografování s hákovým křížem, což vedlo k stažení jeho kandidatury pouhých pár dní před volbami. *Generace Identity* se po svém založení v roce 2003 stala jedním z nejrychleji rostoucích krajně pravicových hnutí v Evropě. Od té doby rozšířila svou přítomnost do dalších evropských zemí včetně Rakouska, Německa, Itálie, Dánska, Norska, Spojeného království a Irska.

Odhaduje se, že hnutí má členstvo rozprostřené po celé Evropě a v různých online platformách (Davey a Ebner 2019).

Renaud Camus se od 60. let aktivně zapojoval v boji za práva gayů, psal literaturu s gay reprezentací a v LGBT komunitě byl vnímán jako významný autor a ikona. V 70. letech byl členem Socialistické strany, aktivně podporoval v prezidentské kandidatuře Mitteranda. Nicméně postupně se hodnotově a ideově od levicové politiky odkláněl, v roce 2012 pro Le Monde napsal, že Socialistická strana chce měnit civilizaci a proto se s ní rozchází. Jeho názory vyústily v podporu Érica Zemmoura v prezidentské kandidatuře v roce 2022 a k velmi xenofobním a rasistickým vyjádřením, včetně dlouhodobého konspiračního narativu velké výměny (Mahrane 2013; Bullens 2021).

Teorie Renauda Camuse o velké výměně skutečně naznačuje, že demografické změny v Evropě nejsou jen výsledkem přirozených migračních vzorců, ale že jsou součástí záměrného a organizovaného úsilí. Camus tvrdí, že elity, včetně politických, ekonomických a mediálních osobností, usnadňují a podporují masovou imigraci s cílem nahradit původní evropské obyvatelstvo (Camus 2020). Elity a politici migraci a výměnu umožňují tolerantní politikou, financemi, kulturními projekty, vizemi o tolerantní, multikulturní Evropě, která ustupuje migrantům, jiným kulturám a nechává se vymazat, nahradit. Camus to ve svých spisech líčí jako určitý druh spiknutí a naznačuje, že za demografickými změnami stojí záměrné a koordinované úsilí. Camus píše, že muslimové kontrakolonizují Francii a dochází k odkulturnění. Dává do kontextu nárůst migrace a růstu muslimské populace s nebezpečím a destrukcí francouzské kultury a civilizace (Camus 2020).

8.1. *Narativní analýza velké výměny Renauda Camuse*

V této kapitole se zaměřím na texty a proslovy Renauda Camuse a pokusím se analyzovat narativy, které využívá. Prozkoumám, jaké strategie stojí za jeho formulacemi a jaké poselství se skrývá v jeho projevech a textech. Cílem této analýzy je pochopit, jak Camus konstruuje svůj pohled na svět a jakým způsobem ovlivňuje své čtenáře a posluchače.

Camus otevřeně nedeklaroval, že vyvíjí originální teorii. Často se pouze odkazoval na historické prameny a autory mezi které patřil Enoch Powell nebo Jean Raspail a zdůrazňoval, že se jejich proroctví začíná naplňovat. Camus skutečně recykluje výroky z Powellových projevů jako například Rivers of Blood z roku 1968, kdy popisuje část Británie, která „prochází totální proměnou, k níž není v tisíciletých anglických dějinách obdoby“. Camus také čerpal z rasistického románu The Camp of the Saints z roku 1973, který napsal Jean Raspail, další oceňovaný francouzský autor. V knize si představuje, jak jižní pobřeží Francie obsadí milion přistěhovalců na tisíci lodích. Tyto hordy se spojí s Araby a francouzskými anarchisty a zpustoší Francii spolu s celou západní Evropu. Knihu si oblíbily krajně pravicové a fašistické skupiny, které z ní často citují. Jde posle nich o realistickou předpověď toho, co imigrace přinese. Genocidu bělošského obyvatelstva a velké nahrazení (Orr 2024). Camus ve svých textech a projevech často odkazuje na historické autory, jejichž „proroctví“ a „dystopické projekce budoucnosti“ se podle něj začínají naplňovat. Tento postup, stejně jako původní texty, vzbuzuje emoce a zároveň se opírá o jinou autoritu, na kterou se Camus může ve svých argumentech odvolávat.

Další z opakujících se prvků, které Renaud Camus zmiňuje a na které staví svou představu národní Francie a „původních obyvatel“ (eufemismus pro bílé a křesťanské Francouze), je otázka: „Kdo je pravým Francouzem?“. Neakceptuje, že by nově příchozí obyvatelé byli kdy právoplatnými Francouzi a rozlišuje mezi podle něj původními, skutečnými Francouzi a „ostatními“ (Camus 2020). Tuto otázku: „Kdo je pravým Francouzem?“ pak ve svých textech používá i jako rétorickou otázku při snaze obhájit, že národ je více, než současné pojetí občanství jako právního a politického statusu.

„Národ nemůže být pouze činnou vůlí, důsledkem nějakého voluntaristického rozhodnutí, několika úderů razítkem. Ano, jednotlivci se mohou připojit k národu, integrovat se do něj, asimilovat se s ním; a ve Francii vždy byli tací, již tak činili, z lásky k jejímu jazyku, kultuře, civilizaci, krajině, historii, umění žít, zkrátka z náklonnosti. Avšak národy, civilizace, náboženství, zejména pak jsou-li tato náboženství sama civilizacemi, typy společností, téměř státy, nemohou, a dokonce

ani nemohou chtít, nerezignují-li sama na sebe, splynout s jinými národy, civilizacemi, s jinými vztahy k životu a duchu. A samozřejmě tím méně, čím více se takové jiné národy, jiné civilizace, tyto přijímané národy a jejich příslušníci stanou předmětem nenávisti, chytře udržovaného stíhání včetně a možná hlavně nenávisti a stíhání k sobě samým.“ (Camus, 2020) V jeho pojetí tak nemůže být Francouzem každý. Občanství není pouhé razítko. Dle Camuse je národ určuje také rasa. Tím dle jeho slov nemyslí „biologickou shodu nebo příbuznost“, ale dlouze sdílené dějiny a touhu, vůli, lásku k jazyku, literatuře, umění žít, lásku ke krajině. Národy zůstávající národy, se nemohou připojovat k jiným národům. Mohou je jen dobýt, zaplavit, nahradit (Camus 2020). Francie, stejně jako mnoho jiných zemí, nepřiznává rozdílná práva těm, kteří byli naturalizováni, a těm, kteří se v zemi narodili. Camus namítá, že je to „absurdní“, protože to umožňuje, aby země prošla „procesem změny svého lidu“, při němž je jeho údajně autentický „rodilý Francouz“ „nahrazen“ zdánlivě neautentickým muslimem (Orr 2024). Camus je tak přesvědčen, že kultura národa je jedna, pevně definovaná. On má představu, co francouzská identita znamená, nedá se přiřknout razítkem, rozhodně není v souladu s islámem a lidé, kteří mají původ v jiné zemi a získají občanství, se nikdy nemohou v „bytí Francouzem“, rovnat bílému rodilému Francouzovi.

Tento Camusův narativ tak splývá s klasickou konspirační myšlenkou dělení na my vs. oni. Toto zásadní odlišování u Camuse funguje nativisticky, rasisticky, kdy si muslimové, etnické menšiny a naturalizovaní Francouzi nikdy nebudou rovni. Tato hierarchizace a nadřazenost bílých je jedním z hlavních Camusových i celkově krajně pravicových konspiračních narativů (Camus 2020).

Dalším důležitým konspiračním diskurzem je kromě outgroupu – muslimů, také outgroup elit, které za údajnou velkou výměnou stojí. Camus se sám opakovaně vymezuje vůči konspiračnímu myšlení, odmítá, že by byl přesvědčený nebo že by věřil, že nahrazení bílých Francouzů řídí konkrétní malá skupina lidí. Camus po celou dobu zdůrazňuje, že nevěří ani ve spiknutí: *„Ostatně pochybuji, že se jednoho krásného dne skupina mocných s nekalými úmysly shromáždila v kanceláři nebo zasedací místnosti, aby rozhodla, že Francii a všem evropským zemím je třeba vnutit radikální obnovu populace. Naše levicové a pravicové vlády*

se každopádně jeví tak, že nesou v této věci téměř stejnou zodpovědnost.“ Camus vysloveně neprezentuje teorii, která by obviňovala malou skupinu lidí z organizace a řízení cílené výměny. Nicméně říká, že elita, levicová, politická, která je v posledních letech ve Francii u moci, k této výměně přihlížela, přispěla a svou politikou ji podporovala. *„Je pravda, že co se týče demografické záměny, jež za jejich přihlížení zlověstně probíhala, prokázaly kontinentální politické instituce, diplomaticky řečeno, neuvěřitelnou laxnost a dokonalou nevědomost a často dokonce její podporu. Faktem zůstává, že vyústění probíhajícího dramatu, pakliže zbývá nějaké jiné než naprosté podvolení se dobyvatelům a všeobecná islamizace, bude nutně evropské tak jako francouzské, britské, německé nebo italské, a bylo by bláznovství bořit, co bylo z Evropy již s velkými obtížemi vybudováno.*“ Camus své formulace rámuje jako dlouhodobý projekt vlád, které v Evropě přistěhovalce vítají, protože v nich vidí nové voliče a řešení demografické krize a imigrantům uzpůsobují legislativu a různé programy. Mluví tak o velké výměně jako o řešení krize odkulturněných liberálů, kteří svými politikami způsobují příliv nelegálních migrantů a v důsledku demografickou a kulturní proměnu Francie. Šlo podle něj o postupné zavádění zákonů, ideál multikulturalismu, liberalizace migrace. Každopádně nikoho konkrétního z plánu neobviňuje, nejmenuje, ale zmiňuje elity, establishment, politickou reprezentaci a EU jako strůjce (Camus 2020).

Další z narativů, které Camus používá, zdůrazňuje viktimizaci skupiny „my“, čímž posiluje pocit ohrožení a nespravedlnosti vůči této skupině. Původní, bílé obyvatelstvo Francie rámuje jako menšinu, oběť, která se co do velikosti a vlivu zmenšuje. Camus používá rétoriku „dobývání děloh“ pomáhá si statistikou, která ukazuje, že pozice většiny původního obyvatelstva slábne. *„Nekontrolovatelný příliv nelegálních migrantů má katastrofický účinek na celou společnost...“* (Camus 2020). Camus hrozbu a nenávist k migrantům, muslimům a etnickým menšinám rámuje nežádoucím multikulturalismem, který podle něj významově řetězí s obchodním hloupostím, hyperdemokratickou otupělostí a odkulturněním. Migrační vlnu označuje jako osídlování a pro migraci využívá i pojem rekolonizace.

9. Možná interpretace a narativy velké výměny

Sbližování krajně pravicového populismu, národního konzervatismu a antigenderových hnutí vytváří silný narativní rámec, který je základem různých konspiračních teorií. Tato kapitola bude zkoumat narativy, které skýtají konspirační teorie, a pokusí se ukázat, jak zapadají do rámce krajně pravicového myšlení. Zkoumat diskurzy samotné je zásadní pro porozumění, odkud tyto argumenty a příběhy pocházejí, jakou mají strukturu a na čem jsou založeny. Pouze tak lze pochopit, jak se tyto narativy vzájemně prolínají a posilují v rámci ideologického prostředí pravicově radikálního spektra.

Zkoumání je vedeno potřebou porozumět hluboce zakořeněným ideologickým proudům, které tyto konspirační teorie podněcují, zejména pokud jde o nadřazenost bílé rasy, antigenderovou ideologii a nacionalistické nálady. Tyto narativy nejsou izolované, ale tvoří komplexní síť myšlenek, které se vzájemně prolínají a překrývají, čímž vytvářejí komplexní světový názor svých stoupenců. Rozborem těchto vzájemně provázaných narativů chce tato kapitola poskytnout vhled do toho, jak konspirační teorie nejen odrážejí, ale také přispívají k ideologické dynamice uvnitř krajní pravice.

Kapitola se bude konkrétně zabývat již zmíněnými dominantními směry: rasistickými myšlenkami, které často propagují představy o rasové čistotě a nebezpečí multikulturalismu; nacionalistickými narativy, které jsou hluboce zakotveny v představách o kulturní nadřazenosti, a antigenderovou ideologií, která genderovou diverzitu a hnutí za rovnost rámuje jako hrozbu pro tradiční společenské struktury.

9.1. *Islamofobie, muslimové přicházejí*

Po útocích z 11. září 2001 se v západních společnostech výrazně proměnilo vnímání muslimů, což vedlo k nárůstu islamofobie a šíření konspiračních teorií, které z muslimů dělají terč. Tato kapitola se zaměří na to, jak teorie velké výměny využívá strachu z muslimů k posilování xenofobních a nenávistných představ. Popíšu, jak se tyto konspirační teorie formovaly, jaké mají kořeny a jak se projevují (Kundnani 2015).

Teorie velké výměny tvrdí, že muslimové plánovitě nahrazují původní obyvatelstvo západních zemí, což je podpořeno i demografickou realitou, jako je vysoká porodnost v muslimských zemích. Tyto teorie tvrdí, že muslimové mění evropskou kulturu a ohrožují západní hodnoty a tradice. Pokusím se analyzovat, jak jsou tyto obavy propojeny s náboženskými a kulturními rozdíly, které jsou vnímány jako hrozba. Dále budu zkoumat, jak tyto teorie nejen zkreslují realitu, ale také přispívají k šíření nenávisti a sociálního napětí. Tato část kapitoly poskytne ucelený pohled na to, jak teorie velké výměny využívá islamofobii k posilování svých xenofobních narativů.

Protimuslimské konspirační myšlení ignoruje roli a důsledky evropského kolonialismu a jakékoli pozitivní aspekty, kterými arabská a muslimská populace přispívá evropské civilizaci. Podporuje tak selektivní a zkreslený pohled na historii, kterým vytváří půdu pro předsudky. Dochází tak k dehumanizaci a démonizaci jednoho náboženského společenství jako celku, což je v přímém rozporu se zásadami spravedlivé a rovné společnosti (Bracke 2023).

Diskurz o populační výměně se snaží popřít evropskou koloniální historii a narušit současné právní chápání občanství. Aktivuje rasové narativy a myšlenku rasové války tím, že šíří teorii o údajném muslimském spiknutí s cílem demograficky nahradit Evropany. Tato představa vyvolává předsudky a strach vůči muslimům, podporuje nebezpečný a nepravdivý narativ, který prohlubuje nedůvěru a nepřátelství. Tento narativ rozděluje společnost na „nás,“ původní evropské obyvatelstvo, a „je,“ muslimské obyvatelstvo prezentované jako homogenní hrozbu. Takový přístup ignoruje rozmanitost muslimů, přisuzuje jim zlovolné úmysly a ospravedlňuje diskriminaci a vyloučení.

V knize *The Muslims Are Coming! Islamophobia, Extremism, and the Domestic War on Terror*, Arun Kundnani podrobně rozebírá, jak západní společnosti vytvářejí spojení mezi muslimskou identitou a terorismem, což paradoxně podporuje problémy, které tato spojení kritizují. Kundnani tvrdí, že tato falešná vazba je klíčovým důvodem, proč se „válka proti teroru“ stala prostředkem pro útoky na muslimy a vytváření jejich zkresleného, zjednodušeného a falešného obrazu ve

společnosti. Tento obraz se často promítá do konspiračního myšlení a radikálně pravicového myšlení (Kundnani 2015).

Dále Kundnani kritizuje koncept „radikalizace muslimů“ jako chybný a zjednodušený, jelikož naznačuje, že islám sám o sobě činí muslimy náchylnými k extremismu. Tento pohled opomíjí další významné faktory, které mohou vést k radikalizaci – jako je sociální odcizení a ekonomická nerovnost, které mohou hrát zásadní roli v tom, proč se někteří jedinci přiklánějí k násilné ideologii (Kundnani 2015).

Případ Kolínského incidentu poskytuje ilustrativní příklad selektivního a účelového použití argumentace a konceptů ve prospěch rasismu. Během tohoto incidentu byli muslimští přistěhovalci obviněni z napadení žen, což vyvolalo složitou interakci mezi feministickými a rasistickými narativy. Koncept „femonacionalismu“, jak je analyzován v současných vědeckých studiích, tento jev osvětluje. Femonacionalismus označuje, když pravicové skupiny přisvojují feministickou rétoriku k prosazování svých agend. V případě Kolína nad Rýnem a útoků muslimských mužů, německé feministky bránily práva žen, ale zároveň vyjadřovaly islamofobní a protiimigrační postoje (Hark a Villa, 2020). Současně je strach z islamizace je často spojován se sexistickými stereotypy o zacházení muslimských mužů se ženami. To nahrává jak xenofobním, tak sexistickým narativům, které vykreslují muslimskou imigraci jako hrozbu pro národní bezpečnost i rovnost pohlaví (Bracke 2023).

Od útoků 11. září a vlivu tezí, jako je Střet civilizací od Samuela Huntingtona, se do mainstreamového diskurzu postupně dostávalo silné rámování muslimů jako hrozby a jako „jiných,“ vůči kterým je třeba se vymezit. Tento pohled na muslimy jako na odlišnou a nebezpečnou skupinu se stal součástí veřejného i politického diskurzu. Tato linie myšlení je výrazná i v konspiračních teoriích, které často zdůrazňují neslučitelnost kultur a podněcují strach z muslimů. Tento narativ podporuje obraz muslimů jako homogenní skupiny s nepřátelskými úmysly, což prohlubuje polarizaci a napětí ve společnosti.

9.2. LGBT, Antigenderová perpektiva, antifeminismus

Významnou součástí teorie velké výměny je propojení s antigenderovou rétorikou, antifeminismem, sexismem a homofobií. Tato kapitola se zaměřuje na to, jak tyto elementy fungují v rámci konspirační teorie nahrazení a jak jsou využívány k posilování krajně pravicových narativů. Protigenderový diskurz, šířený v rámci konspirační teorie velké výměny, zahrnuje řadu narativů zaměřených na LGBTQ+ komunitu, genderovou rovnost a feminismus. Tento diskurz využívá populistické strategie, antikoloniální rámec a konspirační teorie k mobilizaci proti těmto skupinám. Šíření těchto narativů přispívá k posilování krajně pravicových hnutí a jejich opozici vůči liberálním hodnotám a progresivním změnám ve společnosti (Korolczuk & Graff, 2021). Tento rámec vykresluje snahy o prosazování genderové rovnosti a akceptaci různých genderových identit jako ohrožení tradičních společenských norem a struktury nukleární rodiny (Zottola a Borba 2022).

Tyto narativy a konspirační teorie často vycházejí z demografických změn a zahrnují obavy z poklesu porodnosti původního obyvatelstva, z čehož jsou následně obviňována i feministická hnutí, emancipační snahy, práva LGBTQ+ a iniciativy za genderovou rovnost. Argumentace předpokládá, že tyto progresivní politiky oslabují tradiční rodinné struktury a snižují porodnost, čímž přispívají k „nahrazení“ nebo „genocidě“ bílé rasy, původního, křesťanského obyvatelstva. Prosazování genderové rovnosti je rámováno jako součást širší agendy podkopávání tradičních kulturních hodnot. Tento narativ naznačuje, že podpora genderové nekonformity a práv LGBTQ+ eroduje kulturní strukturu, čímž se společnosti stávají náchylnější k cizím vlivům a demografickým změnám (Sapountzis 2023).

Dalším důkazem o mnohotvárnosti je jejich vnímání role žen. Ty často staví do klíčové role v demografickém boji. Feministická hnutí demonizují, protože podporují ženy, které se chtějí rozvíjet i místo mateřství. To pak údajně vede k nižší porodnosti. Tento narativ má za cíl vyvolat pocit naléhavosti k rychlému návratu ke tradičním genderovým rolím, čímž bude populace zachráněna (Davey & Ebner, 2019).

Konspirační teorie o výměně obyvatelstva se tak stejně jako rasismu týkají myšlenek i o regulaci pohlaví a sexuality. Regulace genderu a sexuality často slouží jako mechanismus posilování rasových a národnostních hranic, což podtrhuje mnohostrannou povahu těchto konspiračních teorií. (Korolczuk a Graff, 2018 ; Bracke 2023). Krajně pravicová antigenderová rétorika se snaží vyvolávat strach a nenávisť vůči marginalizovaným skupinám. Boji proti genderu spojuje s opozicí vůči imigraci s odmítáním LGBTQI práv a emancipaci žen, čímž rozšiřuje frontu antiliberálních postojů (Davey a Ebner 2019). Tento diskurz má dlouhou historii a je výsledkem dlouhodobé spolupráce konzervativních politických a náboženských organizací. Ty často ve spolupráci s politickými stranami a různými institucemi vytváří rétorické strategie, které maskují politiku diskriminace, kterou vydávají za ochranu tradičních hodnot (Svatoňová 2022).

Rétoriku nejen krajní pravice změnila migrační krize, která vrcholila v roce 2015. Politická debata se silně koncentrovala kolem tématu přistěhovalectví, což mělo za důsledek zvýšené kladení důrazu na kulturní dědictví bílé Evropy a jeho střet s islámským fundamentalismem (Charvát 2023). Krajní pravice se zaměřila na imigranty a etnické menšiny, ale také na LGBTQ+ komunitu, feministické hnutí a další liberální proudy nebo subjekty. Tato linie se stala klíčovou – ukázala, že využívání strachu z kulturních změn zrychluje odklon od socioekonomického dělení na pravici a levici a naopak posiluje fenomén, kdy se ústředními tématy pro názorové odlišování stává gender a identita (Barša, Hesová a Slačálek 2021).

Strategie prosazování a různé způsoby spojování témat, jako jsou genderové, kulturní a identitní otázky, tvoří klíčový kontext pro pochopení, jak se tyto otázky objevují v konspiračních a radikálně pravicových národně konzervativních narativích. Zkoumání těchto způsobů a strategií je důležité, protože nám umožňuje pochopit, jak jsou tyto narativy ideologicky konstruovány a formulovány. To poskytuje cenný vhled do toho, proč si je pravicová hnutí osvojují, a jak je využívají k podpoře svých politických a ideologických cílů. Jeden způsob popisuje Korolczuk a Graff jako „koloniální vnučování“ (Korolczuk a Graff 2018), Sauer další způsob spojuje spolu s dalšími teoretiky jako prázdný signifikant (Sauer 2019; Hall 1997; Laclau 2005), a Kováts tento kulturní narativ označuje jako

symbolické pojivo (Kováts 2015), které zaprvé zakrývá a zadruhé poskytuje možnost politizovat socioekonomické požadavky proti neoliberálnímu konsenzu.

Koloniální vnučování funguje jako rámec v diskurzu konspiračních teorií. Tento narativ proti LGBT a „genderové ideologii“ rámovaný jako nezbytná a odvážná obrana lidu proti mocným a cizím liberálním elitám, přičemž „genderová ideologie“ je označována za moderní verzi západního kolonialismu. A antikoloniální rámec mobilizuje masy proti sexuální výchově, politice genderové rovnosti nebo LGBTQ+ komunitě. V západních zemích tento rámec vyvolává stud a pocit viny u liberálních elit, zatímco ve východní Evropě splývá s pocitem zraněné hrdosti a odporu vůči západním aktérům (Korolczuk 2019; Korolczuk a Graff 2018).

Ester Kováts a Maari Põim používají termín „symbolické pojivo“. Jde o popis jevu, kdy protigenderové hnutí sjednocuje různé další klasicky pravicové proudy, ať už jde o protiunijní, protiliberální, antisemitské, protiimigrační nebo homofobní postoje. Konzervativní politika dříve stála na lidskoprávním konsenzu napříč Evropou, teď se z podstatné části opírá o symbolické lepidlo v podobě negativního postoje vůči genderu, který se stává perspektivou pro náhled na dnešní problematiku (Kováts 2015).

Koncept „prázdného signifikantu“, jak jej popsal Ernesto Laclau a následně aplikoval Stuart Hall v nahlížení na rasovou problematiku, slouží jako strategie, kdy pojem, klasifikuje např. společenské rozdíly, ale samotný je vnímán jako diskurzivní kategorie. Tedy, že veškeré pokusy o jasné vymezení tohoto pojmu – např. vědecky, biologicky, či geneticky, je považováno za nesprávné. Dle Halla je nutné vnímat pojem rasy jako socio-historický nebo kulturní pojem (Hall 1997). V těchto bojích podobně funguje i „gender“ jako prázdné označení, které spojuje různé pravicově populistické vize společnosti – například přirozenou nerovnost, vyloučení a autoritářství. To usnadňuje vytváření nových hegemonických konstelací a aliancí, včetně konzervativců, katolické církve a některých liberálních frakcí. Prázdný signifikant „gender“ se tak stává katalyzátorem v hnutí za vnímanou „obranu společnosti“ (Sauer 2019; Laclau 2005).

Těmito způsoby je možné propojit odpor vůči migraci s antigenderovou a antifeministickou rétorikou, čímž se vytváří komplexní ideologie založená na

exkluzivitě a nenávisti. Tato ideologie se často zaměřuje na politizaci ženských práv, potratů, LGBTQ+ práv a genderové rovnosti, čímž se snaží oslabit liberální a progresivní hodnoty. Současně funguje v konspiračních teoriích nahrazení jako další důležitá součást. Nejde pouze o rasová, etnická, náboženská témata, které stojí na demografii a proměně obyvatelstva skrz náboženskou identitu, či etnickou příslušnost nebo barvu pleti, ale přichází další rámec, který demografii rámuje skrz progresivistická témata a změny ve společnosti.

Protigenderový diskurz byl původně šířen představiteli církve a konspiračními médii. Postupně však tento jazyk převzali i politici a političky zaměřující se na boj proti establishmentu, občanští aktéři prosazující heteronormativní rodiny, konzervativní politici a političky, mainstreamová média a dokonce i někteří progresivní aktivisté a vědci (Valkovičová a Maďarová 2019). V konspirační rétorice jsou LGBTQ+ lidé nebo genderoví aktivisté vykreslováni jako mocní nepřátelé a elity, kteří většinovou populaci ohrožují (Korolczuk a Graff 2021).

Vytváření obrazu nepřítele zde funguje jako prezentování západních elit, globálních korporací za podporovatele a činitele sexuální revoluce, kdy má genderová rovnost způsobovat oslabení tradičních hodnot a společenské struktury. Ať už se jedná o mezinárodní organizace jako je OSN, EU, i globální kapitalistické korporace, či různé nadace, kteří mají fungovat jako součást spiknutí na záměrném snížení populace a zničení tradičních rodinných struktur (Korolczuk a Graff 2021). Vytváření antagonismu, označování nepřítele a stavění se do opozice vůči „jiným“, „ostatním“, je zde stejně jako v případě migrantů, etnických menšin, žadatelů o azyl a muslimů, – využíváno stejně jako v případě LGBT+ lidí, či feministek a feministů, kteří představují hrozbu pro homogenní, morálně čistý, nativistický lid – „my“, které stojí proti nebezpečnému destruktivnímu „oni“.

Legislativa namířená proti LGBTQ+ je často ospravedlňována přesvědčením, že existuje skrytá agenda indoktrinace dětí a narušení přirozeného řádu (Sapountzis 2023). Narativy naznačují, že mocné LGBTQ+ osoby a organizace organizují snahy o šíření homosexuality a „genderové ideologie“, která je vykreslována jako vymyšlený koncept bez vědeckého základu (Bettinsoli 2022). Tyto konspirace tvrdí, že iniciativy za práva LGBTQ+ a genderovou rovnost jsou pro tyto skupiny

nástrojem, jak získat nepatřičný vliv a vnutit společnosti své názory (Korolczuk a Graff 2018).

Konspirační teorie nahrazení doprovázejí v kontextu kulturních témat i nenávistné narativy vůči LGBT+ komunitě. Démonizace, dehumanizace, ale i označování LGBT+ lidí jako sexuálních deviantů. Tento narativ slouží jako zbraň vůči LGBT+ lidem, nálepkuje je startuje snahy prosadit zákony, které omezují práva queer lidí, dochází k odstraňování queer knih ze škol, zpochybňování důležitosti a nutnosti zapojovat queer témata do výuky (ADL 2023). Dalším z narativů, které figurují v konspiračních teoriích o LGBT komunitě je grooming. Jedná se o rétorickou strategii anti-genderového hnutí, kdy se rámuje nenávist, předsudky vůči LGBT komunitě způsobem, kdy je to zarámované skrze ochranu dětí. „Grooming” je termín, který se obvykle používá k popisu chování sexuálních násilníků, kteří manipulují své potenciální oběti. Tento diskurz rámuje LGBT+ komunitu jako životní styl, který je nepřírozený a nebezpečný dětem (Rogers 2022).

Kromě teorií nahrazení, dokreslují LGBT a gender progresivní politiku také teorie, které tvrdí, že údajné LGBT hnutí se snaží zničit tradiční hodnoty, kulturu, rodinné instituce a základy civilizace (Jaśkiewicz 2024). To znovu, jako konspirační teorie, má definující prvky spinkutí, většího aktéra, který je vykonavatelem těchto změn, které jsou proti „přirozenosti” a které nejsou „normální”. LGBT ideologie je prezentována jako forma naplňování degradjících rozmarů, pudů a tužeb. Důsledkem této propagandy a ideologie má být vytvoření novobarbarské civilizace či totality (Jaśkiewicz 2024). Aliaksei Kazharski dodává kontext širokého řetězení témat i na deštníku morální paniky, pod který spadá nejen LGBT propaganda, antigenderová ideologie, ale i témata jako potraty, eutanázie nebo odloučení dětí od rodičů pod pojmem „kultura smrti”, kdy jsou „pošlapávány” tradiční křesťanské hodnoty (Kazharski 2019).

10. QAnon

Druhou konspirační teorií, které se v této práci budu věnovat, je QAnon. Ta vychází z prostředí Spojených států, kde se začala šířit v roce 2017. Stejně jako

teorie nahrazení, má několik vrstev a flexibilně se přizpůsobuje různým krajně pravicovým narativům a konkrétním historickým událostem. Dle Barkuna, splňuje definici superkonspirace, protože propojuje více konspiračních teorií dohromady, spojuje několik událostí a vytváří komplexní vysvětlení pro současné světové dění. (Bodner 2021). V posledních letech se rozšířila i do Evropy, kde má své následovníky, kteří vyprávění přizpůsobují lokálnímu prostředí (Scott 2020).

QAnon ilustruje několik faktorů, které jsou důležité pro současné zkoumání konspiračních teorií. QAnon specificky začleňuje typické prvky konspiračních teorií jako je dualismus dobra a zla, moralizace konfliktu a vytváření komunit, ale současně se v ní projevují unikátní fenomény dnešní doby – jako je širší mainstreamizace konspiračních teorií, podpora konkrétních, vysoce postavených politických představitelů, ale i důležitý vliv sociálních sítí, role komunit, online fór a komunikace prostřednictvím memes.

10.1. Pizzagate

QAnon má kořeny v Pizzagate, jiné konspirační teorii, která vznikla před americkými prezidentskými volbami na podzim 2016. Tehdy vrcholil souboj o Bílý dům mezi Hillary Clinton a Donaldem Trumpem. QAnon vzešel z přesvědčení, že jsou prominentní členové Demokratické strany včetně Clintonové zapojeni do tajného schématu obchodování s dětmi. Kruh zločinců měl operovat z pizzerie Comet Ping Pong ve Washingtonu D.C. Teorie se začala masivně šířit poté, co organizace WikiLeaks zveřejnila emaily ze schránky Hillary Clinton. V konverzaci s jejím šéfem kampaně Johnem Podestou viděli konspirátoři skryté důkazy dokládající spiknutí za účelem zneužívání dětí. Běžné dotazy na recepty a doporučení na jídla, jako jsou ořechové těstoviny, překroutili a považovali za kódovanou řeč údajně zahrnující obchodování s dětmi a pedofilní kruhy odkazující na konkrétní místa působení – Pizzerii Comet Ping Pong (Aisch 2016).

Investigativní platforma Bellingcat identifikovala diskusní vlákna označená jako Human Trafficking General na fóru 4chan jako klíčovou spojnici mezi Pizzagate a QAnon. Namísto toho, aby se členové zaměřovali pouze na omezený soubor e-

mailů, povzbuzovali uživatele další k tvorbě vlastních fiktivních příběhů. Na fórech tak vzniklo několik teorií, verzí příběhů, kde sami uživatelé figurovali jako tvůrci (The Q Origins Project 2021).

Pizzagate je specifická silným zakořeněním v online prostředí, kde operuje na fórech jako je 4chan, 8kun nebo Reddit a spoléhá na velkou míru zapojení uživatelů. Na těchto platformách je prostor, aby ti, kteří chtějí, na jejím šíření aktivně participovali, přicházeli s vlastními argumenty, hledali spojitosti a prováděli vlastní výzkum, dochází tak ke kolektivní tvorbě mýtů. Jakýsi ekosystém uživatelů sám sebe utvrzuje, že se jim podařilo odhalit skryté významy, číst mezi řádky a domýšlet si různé souvislosti. Práce komunity, která propojuje jednotlivé části teorie, vytváří komplexní celek založený na společném úsilí (Hannen 2020; Hartman-Caverly 2019; Berkowitz 2021).

K rozšíření a popularizaci QAnon přispěli krajně pravicová konspirátoři jako například například Jack Posobiec, který živě vysílal z restaurace Comet Ping Pong, a Alex Jones, který opakovaně tvrdil, že hollywoodští herci jsou pedofilové. Rychlé šíření teorie vyústilo například v incident, kdy stoupenec konspirací Edgar Maddison Welch na restauraci Comet Ping Pong zaútočil útočnou puškou AR-15. Újmu na zdraví nikomu nezpůsobil. Později uvedl, že konal, protože se považoval za záchránce dětí. Ani po ozbrojeném útoku spekulace neustaly (Bodner 2021).

Spojení Pizzagate s QAnon ukazuje, jak se konspirační teorie mohou vyvíjet a rozšiřovat, když využívají strachu a nedůvěry vůči elitám a zavedeným institucím. Narativy spojené s QAnon a Pizzagate se vyskytovaly již před jejich plným rozvinutím, což naznačuje, že tyto teorie čerpaly z již existujících přesvědčení. Například, i kdybychom se zaměřili pouze na týden před prvním příspěvkem anonymního účtu „Q“, najdeme mnoho anonymních uživatelů, kteří sdíleli myšlenky, které Q později přijal. QAnon je tak v mnoha narativech pokračováním Pizzagate, přičemž QAnon vytváří širší superkonspiraci zahrnující různé příběhy a témata, a přitom udržuje zaměření na tzv. „deep State“ a údajné zneužívání moci elitami (Bellingcat 2021).

10.2. QAnon, vznik, obsah a narativy

Stoupenci QAnonu vytváří komplexní časové linie politických událostí, kreslí sítě důležitých osobností a mapují jejich vzájemné vztahy. Různé dějové linky a narativy spojují v jeden celistvý příběh, na který je nahlíženo z různých ideologických hledisek.

Základním přesvědčením pramenícím z teorie je, že svět ovládá tajná skupina satanistických pedofilů, proti kterým tajně bojuje Donald Trump. Když byl Trump u moci, konspirátoři věřili, že jeho administrativa pracuje na odhalení a zatčení členů této skupiny. Mělo jít o akci s názvem „bouře“. V rámci operace mělo dojít k zatčení zhruba tisícovky členů zločinecké organizace, mezi kterými měli být politici Demokratické strany, celebrity, politici jako Joe Biden, Barack Obama, Hillary Clinton, George Soros, Bill Gates a mnoho dalších (Bracewell 2021).

Na počátku QAnonu stál anonymní uživatel fóra 4chan, který si říkal stroze „Q“, a který zveřejňoval kryptické zprávy, pro které se vžil pojem „Qdrops“. Jejich čtenáře, označované jako „anons“, nabádal k vlastnímu výzkumu a hledání skrytých „crumbs“, v překladu „drobků“, které měly potvrdit teorii o rozsáhlém spiknutí. Pojmenování „Q“ odkazuje na úroveň bezpečnostní prověrky kategorie Q, která v USA zaručuje přístup k přísně tajným informacím.

QAnon rychle získal popularitu mezi konzervativními a krajně pravicovými skupinami v USA, přičemž jeho stoupenci jsou převážně bílí evangelikální křesťané a podporovatelé Donalda Trumpa (Westmark a McMahon 2022). V pravicovém mainstream si rychle teorie získala silnou pozici a podporu vlivných influencerů např. již zmiňovaného Alexe Jonese. Nedlouho po rozšíření se stoupenci QAnonu začali objevovat na mítincích prezidenta Trumpa se symboly písmene Q (Burke 2020; Moskalenko 2021).

Historie konspiračních teorií typu QAnonu sahá do 80. let 20. století. V roce 1980 vydali Michelle Smith a Lawrence Pazder knihu Michelle Remembers. Smith byla pacientkou psychiatra Pazdera, posléze se vzali. V knize tvrdí, že Michelle jako

dítě zneužívala jakási mezinárodní satanistická církev, poté prý přišla o paměť, která se jí později vrátila. Smith měla být vystavěna brutálním, desítky dnů trvajícím rituálům. V reakci na vydání knihy se rozšířilo přesvědčení, že existuje rozsáhlá skupina satanistů, která unáší a mučí děti. Panika nicméně vedla k vlně falešných obvinění z rituálního zneužívání dětí. QAnon a Pizzagate tak navazují na etablovanou hysterii ohledně unášení dětí, která má silné základy i ve velmi nábožensky založené vrstvě Američanů, kteří příběhům o satanistickém spiknutí mají větší předpoklady uvěřit (Bodner 2021; Klofáč 2022). Návrat satanistické tematiky v podobě Pizzagate a následně QAnonu představuje kulturní vzorce, mýty o podvrtné činnosti a hledání obětních beránků jako opakující se zjevení, které je součástí hlubšího podvědomí společnosti.

Jako superkonspirace sdružuje QAnon několik narativů konspiračních přesvědčení. Od obchodování s dětmi, skupin pedofilů, deepstate, nového světového řádu, konspirací kolem 11. září, židovského spiknutí, přes UFO, reptiliány, chemtrails, Pizzagate, po antivaxerské konspirace a mnoho dalších. QAnon poskytuje deštník, pod kterým různé narativy zastřešuje. To funguje jako pojítka mezi různými tématy, současně Q funguje i jako symbol, se kterým se „věřící“ mohou identifikovat (Argentino 2023). V následujících podkapitolách se pokusím vybrané narativy popsat a zasadit do kontextu narativů krajně pravicového myšlení.

10.3. Narativní analýza QAnon

V této kapitole se zaměřuji na příspěvky publikované na diskusních fórech uživatelem „Q“. Popíšu hlavní narativy jeho sdělení, styl a žánr jeho příspěvků, a co je pro ně specifické. Tyto příspěvky jsou často útržkovité a přizpůsobené online komunikaci, připomínající krátké tweety. Průměrná délka příspěvku, známého jako „Q drop“, má v průměru 105 znaků a 12 slov. Většina „Q dropů“ pak nepřesahuje 29 slov (Wang 2020).

Anonymní uživatel s přezdívkou „Q“ sám sebe prezentoval jako někoho, kdo má přístup k tajným informacím. Svým čtenářům odhaloval „realitu“ a motivoval je, aby

sami pátrali a dále odhalovali spiknutí. „Q“ za čtyři roky napsal zhruba pět tisíc příspěvků. V posledních letech už jich zdaleka tolik nepřidává, od roku 2020 cokoli zveřejňuje jen sporadicky. Na tom lze pozorovat, že identita nebo aktivita „Q“ není pro šíření či vývoj QAnon klíčová. Není jasné, jestli je „Q“ jednou osobou, nebo jestli pod pseudonymem psala větší skupina lidí. Fóra, kde byl účet aktivní, neumožňují zjistit identitu autora příspěvků (Wang 2020; Tian 2021). Po uzavření 8kunu a přesunu z 4chanu se frekvence příspěvků výrazně snížila, částečně kvůli přesunu na Telegram a také kvůli částečným zákazům na několika mediálních platformách (Argentino 2023)

Příspěvky Q často zahrnovaly rétorické otázky, hádanky, šifry a vojenskou terminologii. Tento styl komunikace měl za cíl gamifikovat hnutí QAnon, motivovat uživatele k participaci, dekódování a tvorbě vlastních verzí mýtů. Identita nebo aktivita konkrétního Q tak není rozhodující, protože QAnon představuje spíše kolektivní hnutí než teorii jediného uživatele.

Jedním z často opakovaných narativů bylo podryvání důvěry v náhodu: „Věříte na náhody?“, „Kolik náhod se stane, než to bude matematicky nemožné?“ Tyto otázky podporovaly konspirační myšlení, že vše má svůj důvod a nic není náhoda. Příspěvky pak často v návaznosti naznačovaly, že Q má přístup ke skrytým znalostem, čímž posilovaly jeho obraz jako zasvěcence do tajných informací (Argentino 2023).

Q také kladl důraz na memy, několikrát opakoval frázi „memy, memy a ještě jednou memy!“ jako výzvu k účasti na „digitálním bojišti“ a zadával konkrétní úkoly pro informační operace na sociálních sítích. Tento typ komunikace často završoval výzvou „Byli jste vybráni, abyste sloužili své zemi“ (Argentino 2023).

Na konkrétním příkladu lze popsat několik opakujících se narativů, které „Q“ skrz své příspěvky šířil.

Vybraný příspěvek z online fóra 8kun v sobě obsahuje několik narativů, které Q pravidelně sdílel.

4545 Jun 30, 2020 12:19:14 AM EDT

Q !!Hs1q13jV6 ID: cee948 No. 9795578

Humanity is good, but, when we let our guard down we allow darkness to infiltrate and destroy. Like past battles fought, we now face our greatest battle at present, a battle to save our Republic, our way of life, and what we decide (each of us) now will decide our future.

Will we be a free nation under God?

Or will we cede our freedom, rights and liberty to the enemy?

We all have a choice to make. .

Evil **[darkness]** has never been so exposed to light.

They can no longer hide in the shadows.

Our system of government has been infiltrated by corrupt and sinister elements.

Democracy was almost lost forever.

Think HRC install: **[2+]** Supreme Court Justices, 200+ judges, rogue elements expanded inside DOJ, FBI, CIA, NSA, WH, STATE,removal 2nd amendment, border etc. America for sale: China, Russia, Iran, Syria.....ISIS & AL Q expansion.....expansion surv of domestic citizens.....modify/change voter rules and regulations allow illegals+ballot harvesting w/ SC backed liberal-social opinion.....sell off of military to highest bidder to fight internal long-standing wars.....

Their thirst for a one world order **[destruction of national sovereignty]** serves to obtain control over America **[and her allies [think EU]]** by diluting your vote to oblivion and installing a new one world ruling party.

The start of this concept began with organizations such as: world health org, world trade org, united nations, ICC, NATO, etc., **[all meant to weaken the United States]** also the formation of EU through threat **[con]** of close proximity attack **[attack on one is an attack on all – sales pitch to gen public – fear control]**.

Re: EU _did each member nation cede sovereignty to Brussels?

Re: EU _each member must implement EU rules and regulations in all areas **[think immigration, currency, overall control]**.

Their thirst to remove your ability to defend yourself serves to prevent an uprising to challenge their control.

There is a fundamental reason why our enemies dare not attack **[invade]** our borders **[armed citizenry]**.

If America falls so does the world.

If America falls darkness will soon follow.

Only when we stand together, only when we are united, can we defeat this highly entrenched dark enemy.

Their power and control relies heavily on an uneducated population.

A population that trusts without individual thought.

A population that obeys without challenge.

A population that remains outside of free thought, and instead, remains isolated living in fear in side of the closed-loop echo chamber of the controlled mainstream media.

This is not about politics.

This is about preserving our way of life and protecting the generations that follow.

We are living in Biblical times.

Children of light vs children of darkness.

United against the Invisible Enemy of all humanity.

Q

#WWG1WGA

8kun qresearch

Obrázek 1 Příspěvek Q z 8kunu [No.9795578](#) (QAlerts 2020)

„Lidstvo je dobré, ale když polevíme v ostražitosti, dovolíme temnotě, aby pronikla a zničila nás“

„Čelíme největší bitvě, o záchranu naší republiky, našeho způsobu života.“ „Náš vládní systém byl infiltrován zlověstnými živly“

„změna/změna volebních pravidel a předpisů umožňují ilegály+sbíráání hlasů s podporou SC liberálně-sociální názor“

„Jejich touha po jednotném světovém řádu [zničení národní suverenity] slouží k získání kontroly nad Amerikou [a jejími spojenci [rozuměj EU]] tím, že rozředí váš hlas do ztracena a nastolí novou jednotnou světovou vládnoucí stranu.“

„Děti světla vs děti temnoty“

„Spojení proti neviditelnému nepříteli celého lidstva.“

Narativ dualismu dobra a zla, světlo a temnota. Ohrožení. Zlověstné živly, které infiltrovaly systém. Tajemná skupina, která ovládá republiku. Neviditelný nepřítel lidstva. Ilegálové, kteří jsou nástrojem elity, která je využívá. Zničení národní suverenity. Opakující se faktor utajení, zlovolné skupiny, která pracuje v utajení. A potřeba mobilizace a ochrany současného systému a národa. Útržkovité sdělení, která nerozebírají sloužitou politickou realitu, demografické změny nebo kulturní otázky. Zkratkovitá sdělení, která varují, vyvolávají emoce a pocit ohrožení, vykreslují současný stav jako souboj dobra se zlem a jasně pojmenovávají problém a nepřítele.

11. Možné interpretace a narativy QAnon

11.1. Ochrana dětí

Jeden z hlavních narativů, na kterém konspirační teorie QAnon stojí je vyprávění o „záchraně dětí“. Ochrana dětí před údajným spiknutím „deep state“ rezonuje s jednotlivci, má kořeny v historii, a je to narativ, který odproštuje konspirační teorii od poměrně tradičních, krajně pravicových diskurzů bílé nadřazenosti, rasismu, xenofobie a případně antifeminismu, či antigenderové ideologie (Bracewell 2021).

Specifická je i odezva u žen. Narativ o ochraně dětí totiž dokáže překročit tradiční

„gender gap“¹, který často u podporovatelů a podporovatelek vzniká u krajně pravicových, populistických hnutí (Coffé 2019). Ženy zde cítí potřebu chránit své děti, zejména uprostřed společenských nejistot jako je například covidová pandemie. Hnutí využívá mateřských instinktů a společenského očekávání, že ženy jsou primárními pečovatelkami a ochránkyněmi dětí. Tím, že se hnutí QAnon staví do role obránce proti satanistické síti obchodníků s dětmi, využívá mateřské úzkosti a nabízí pocit naléhavosti a cílevědomosti v boji proti tomu, co vykresluje jako vážnou hrozbu (Bracewell 2021).

Ze společenského hlediska tak QAnon poskytuje ženám, které by se mohly cítit zbavené občanských práv nebo rozčarované z tradičních společenských rolí, pocit, že jsou reprezentovány a možnost identifikovat se s něčím, co jejich obavy adresuje. Připojením k hnutí se tyto ženy vnímají jako aktivně bojující proti zlu a chránící nevinné. Tato účast jim nabízí zdání kontroly a vlivu ve světě, který je často vnímán jako chaotický a nepředvídatelný (Bracewell 2021).

Tento narativ a přerámování hraje klíčovou roli i u antigenderových hnutí, která se často přiklánějí k narativu ochrany dětí. Tento rámec využívají k tomu, aby ospravedlnili svou opozici vůči rovnosti práv pro gay osoby nebo rozšíření sexuální výchovy na školách. Tato strategie spočívá v přijetí fungujícího narativu morální paniky a jeho využití pro prosazení svých politických cílů. Tímto způsobem antigenderová hnutí přeměňují svůj obraz z organizací zaměřených na nenávisť na hnutí údajně chránící děti před tzv. „genderovou ideologií,“ což ilustruje složitý průnik genderu, populismu a ideologické manipulace v současných sociálních hnutích (Kuhar a Patternote 2017; Svatoňová 2022).

11.2. Rasismus a antiimigrační narativ

¹ Gender gap popisuje rozdíly ve volebním chování mužů a žen. Týká se rozdílů v politických preferencích a volebním chování mužů a žen. Konkrétně v kontextu populistických a radikálně pravicových stran se tento rozdíl často projevuje tím, že ženy tyto strany podporují méně často než muži. Tento rozdíl je přisuzován genderovým osobnostním rysům, kdy ženy, formované rolemi a socializací k péči, mají tendenci být proti použití síly, upřednostňují soucitnou politiku a nepodporují násilí tak jako muži. Tyto postoje snižují pravděpodobnost, že budou podporovat radikálně pravicové strany, které obvykle zdůrazňují autoritářství a přísnou politiku práva a pořádku. (Coffé 2019)

QAnon často využívá antiimigrační narativy jako jádro svých širších konspiračních teorií. Do určité míry inkorporuje konspirační teorii velké výměny, který propojuje s antiimigračním sentimentem a tvrzeními, že děti migrantů jsou obchodovány jako součást rozsáhlejšího spiknutí mocných osobností. QAnon dále manipuluje s obavami a nenávisť vůči imigrantům pomocí záměrného šíření strachu a hysterie. Tímto způsobem podněcuje resentment, xenofobii a společenské dělení. Jejich diskurz často zdůrazňuje, že imigranti jsou nelegálními vetřelci, kteří ohrožují bezpečnost a prosperitu společnosti. Takové označování imigrantů jako „ilegálních“ a „cizinců“ slouží k jejich dehumanizaci a podpoře ideologie vylučování. Tento přístup ignoruje jejich individuální identity a redukuje je na jediný charakteristický rys, který je spojuje a vytváří z nich kompaktní celistvou entitu, což je typické pro rasistický a diskriminační diskurz. Toto je podpořeno také silným diskurzem Republikánské strany, která dlouhodobě přistupuje k migraci odmítavě, s radikálními postoji k migraci z Mexika, často provázenými dehumanizujícím narativem a politikami a návrhy, které jsou často radikální, nehumánní a kontroverzní (DiMaggio 2022; Rasoulíkolamaki 2023).

Studie Rasoulíkolamaki, Zhdanavy a kol. analyzující diskurz skupiny QAnon na Telegramu ukazuje, jak je protiimigrační rétorika klíčová pro jejich konspirační teorie. Využitím metadiskurzivní analýzy se zaměřila na ukazatele angažovanosti, které podporují makrokonspirační argumenty skupiny. Tyto teorie často pramení z pocitů bezmoci, úzkosti a nedůvěry vůči autoritám, přičemž imigranty vnímají jako součást většího spiknutí, které má za cíl podkopat společnost. Výsledky studie ukázaly, že příznivci QAnon využívají tyto diskurzivní nástroje k šíření nenávisť a xenofobie, čímž podněcují strach a rozdělení. I když znaky sdílené znalosti byly používány méně často, celkově diskurz QAnon posiluje protiimigrační postoje a může vést k násilnému chování (Rasoulíkolamaki 2023).

V kontextu QAnon je antiimigrační narativ silně propojen s obecnou skepsí vůči autoritě a pocitem nedůvěry. Konspirační teorie, které QAnon šíří, často vycházejí z pocitů bezmoci a úzkosti, které lidé zažívají v nejistých časech. Tyto teorie nabízejí jednoduché vysvětlení komplexních problémů tím, že je připisují skryté a zlověstné skupině nebo organizaci. V případě imigrace se tyto teorie často týkají představy, že imigranti jsou součástí širšího spiknutí na podkopání společnosti a

způsobení jejího pádu a že migrace a migranti představují hrozbu. Celkově lze tedy říci, že QAnon využívá antiimigrační diskurz jako mocný nástroj k mobilizaci svých stoupců (Rasoulkolamaki 2023).

Antisemitismus tvoří významnou část vyprávění, v němž je domnělé židovské spiknutí líčeno jako zdroj veškerého zla. V tomto kontextu jsou Židé často představováni jako zlovolné postavy, které údajně ovládají a manipulují globálními událostmi. Na platformě 4chan se mnohdy ve vláknech podporujících QAnon objevuje obhajování genocidy Židů; dochází tam také k průniku s velkou výměnou, ze které část následovatelů QAnonu viní židovské obyvatelstvo a jeho elity. Vznik QAnon rovněž podněcuje konspirační teorie proti Georgi Sorosovi, přičemž se objevují nepodložené tvrzení, že Soros jakožto „globalista“ stojí za mezinárodní sítí pedofilů a dalších, kteří se snaží porazit prezidenta Trumpa. (ADL 2021)

11.3. Komunita a sociální sítě

QAnon je fenomén, který je významně formován sociálními médii, online obsahem, memy a diskuzními fóry, čímž vytváří jedinečné online prostředí a komunitní struktury. Centrálním prvkem QAnonu je intenzivní využívání memů jako prostředku šíření svého konspiračního narativu. Členové QAnonu nejen recyklují úspěšné memy z minulosti, ale aktivně vytvářejí nový obsah pod novými hashtagy, čímž se snaží obejít filtry a dosáhnout masového rozšíření svých témat. Tento přístup ukazuje na sílu memů jako nástroje formování veřejného diskurzu a vyvolávání emocionálních reakcí, což je klíčový prvek pro angažovanost jejich komunity. (Klofáč 2022)

Koncept gamifikace hraje v konspiraci QAnon zásadní roli, protože proces dešifrování zpráv a interpretace globálních událostí mění v hravou aktivitu založenou na spolupráci. Toto zapojení, bez ohledu na to, zda účastníci konspiraci plně věří, vytváří společný zážitek, který podporuje komunitu a prohlubuje oddanost skupinovému vyprávění. Uživatelé jsou motivováni k interaktivnímu zapojení a plnění úkolů stanovených „Q“. Tímto způsobem QAnon vytváří prostředí, které není pouze pasivní konzumací informací, ale aktivním zapojením

do komunitních aktivit a konspirativního pátrání. Tato dynamika se přirovnává ke hře s alternativní realitou, kdy se účastníci zapojují se do vyprávění, jako by bylo skutečné. Tato forma zapojení stírá hranice mezi fikcí a realitou, a to, co ze začátku mohlo působit jako hra, nyní funguje jako kolektivní vyprávění příběhů, které může vést k upevnění nových přesvědčení a světonázorů. QAnon jako takový funguje jako soběstačný systém, v němž akt účasti může vytvořit přesvědčivou a pohlcující realitu pro své přívržence a ovlivnit jejich vnímání a jednání (Zeeuw a Gekker 2023).

12. Komunita, sounáležitost a memes

Důležitou roli v současné době hraje sociální stránka věci, komunita, kterou dnes může důvěra v konspirační teorie přinášet, a estetika, se kterou jsou konspirační teorie spojeny. Prostředí sociálních sítí přineslo pro konspirační teorie zásadní proměnu. Lidé se nyní mohou spojovat v online prostředí, kde sdílejí své myšlenky a diskutují anonymně v demokratickém poli sociálních sítí. Tímto způsobem mohou teorie rozvíjet, a díky dostupnosti informací a možnostem vyhledávání mají snadný přístup ke zdrojům, s nimiž mohou pracovat. Skupiny a charakter sociálních sítí přinášejí i komunitní prvek, kdy uživatelé nacházejí sounáležitost a porozumění.

Vliv sociálních médií, komunit a memů, zejména na platformách jako 4chan, sehrál v posledních letech zásadní roli při formování a šíření konspiračních teorií v pravicových kruzích. Na rozdíl od tradičních konspiračních teorií, které se opíraly především o eseje a vlivné autory, se současné prostředí vyznačuje participativní kulturou, kde komunity aktivně vytvářejí a šíří tyto teorie. Tento posun je patrný v hnutích, jako je QAnon, kde šíření memů a diskusí v rámci internetových fór usnadňuje šíření konspiračních narativů. Jak poznamenal Luis M. Hernández Aguilar v článku *Memeing a Conspiracy Theory: On the Biopolitical Compression of the Great Replacement Conspiracy Theories*, memy na 4chan nejen zjednodušují složité konspirační teorie do snadno stravitelného obsahu, ale také je naplňují explicitním rasismem, sexismem a ideologií bílé nadřazenosti. Tento proces zahrnuje kompresi informací, kdy jsou podrobná vyprávění zhuštěna do

obrázků, přičemž se často ztrácí část původního obsahu a přidávají se nové, často extrémní interpretace (Aguilar 2023).

Hernández Aguilar tvrdí, že tyto memy podněcují uživatele k diskusi a reinterpretaci konceptu výměny obyvatelstva způsobem, který rezonuje s jejich osobními zkušenostmi. Tato participativní povaha umožňuje uživatelům vyjadřovat a posilovat své názory a stížnosti, čímž rozšiřuje a upevňuje konspirační teorii. Autor navíc zdůrazňuje významnou roli genderu a sexuality při utváření těchto narativů, což je rozměr, který je v akademických analýzách konspiračních teorií často přehlížen (Aguilar 2023).

V digitálních subkulturách znamená pochopení jemných významů obsažených v memech, často prostřednictvím intertextových narážek a vizuálních symbolů, pocit výjimečnosti a sounáležitosti mezi členy. Současně tato forma komunikace umožňuje jednotlivcům zapojit se do myšlenek a utvrzovat je, aniž by bylo nutné používat explicitní jazyk, který by mohl být snadno označen nebo cenzurován. Memy přetvářejí narativy hravým a zdánlivě neškodným způsobem, čímž unikají přímé kontrole a zároveň předávají silná poselství, která rezonují s těmi, kdo jsou naladěni na jejich kulturní kódy. Tento fenomén posiluje sdílenou identitu účastníků, kteří získávají pocit komunity jak online, tak i offline. Používání memů v tomto kontextu nejen podporuje kolektivní systém víry, ale také napomáhá přijetí radikálních názorů tím, že vytváří pocit výlučnosti a porozumění mezi těmi, kteří „chápu“ skrytá sdělení (ISD 2022; McSwiney 2021; Aguilar 2023).

Veškeré zmiňované narativy se zobrazují prostřednictvím různých memes a obsahu na sociálních sítích a v online fórech. Jedním z takových narativů je pojem „tradwife“, který propaguje konzervativní, tradicionalistické a antifeministické názory. Samozvané „tradwives“ obhajují tradiční genderové role a zdůrazňují podřízenost žen svým mužům, kterou prezentují jako přirozený a žádoucí společenský řád. Tento narativ slouží k ospravedlnění odporu vůči genderové rovnosti a feministické ideály vykresluje jako hrozbu pro stabilitu společnosti (Tebaldi 2024).

Dalším silným symbolem v tomto kulturním prostředí je žabák Pepe, původně neškodná postava z komiksového seriálu „Boy Club“ z roku 2005. Postupem času si Pepeho přivlastnily krajně pravicové skupiny a proměnily jej ve všestranný

symbol hnutí alt-right a bílého nacionalismu. Tato proměna zahrnovala vytváření memů zobrazujících žabáka v různých kontroverzních souvislostech, například oblečeného jako nacistu nebo s rasistickými a antisemitskými komentáři. Tato různorodá vyobrazení slouží jako nástroje pro šíření a normalizaci extremistických ideologií, nenápadně je zasazují do zdánlivě neškodného nebo humorného obsahu, čímž se vyhýbají zjevné cenzuře a zároveň šíří tyto konspirační teorie a radikální názory (Aguilar 2023; Roy 2016).

Dalším motivem, který se často objevuje v radikálně pravicovém konspiračním online prostředí, je paralela s filmem Matrix a volbou mezi červenou a modrou pilulkou. Ve filmu Matrix se hlavní hrdina rozhoduje mezi modrou pilulkou, která ho nechá žít v iluzi, a červenou pilulkou, která mu umožní spatřit svět takový, jaký skutečně je. Tento motiv se v online fórech a memech často aplikuje na konspirační teorie. Myšlenka, že nepřítel operuje skrytě a že pouze volbou červené pilulky se člověk „probudí“ a uvidí pravdu, je zde klíčová (Tye 2022). Skupiny se pak často označují jako „redpillers“, tedy osoby, které údajně vědí, „jak věci skutečně jsou“, a které nevěří oficiální verzi událostí, kterou považují za zkorumpovanou a zaměřenou proti nim a znovu – poskytuje skupině pocit výjimečnosti.

13. Závěr

Konspirační teorie představují strukturální a komplexní fenomén, který vyžaduje důkladné zkoumání, zejména v kontextu současného nárůstu pravicového radikalismu, populismu a nacionalistického konzervatismu. Tyto ideologie často splývají s vírou v konspirační teorie, což podporuje hlubokou nedůvěru vůči institucím a politickému establishmentu. Politici se stále častěji uchylují k rétorice konspiračních teorií, čímž tyto narativy normalizují a mainstreamizují. Je proto zásadní věnovat pozornost roli a dopadu konspiračních teorií na formování veřejného diskurzu a politické reality.

V této práci jsem zkoumala teorii velké výměny, která je rozšířeným a vlivným narativem v debatách o migraci, národní suverenitě a budoucnosti evropských politik. Je zakořeněná v dlouhodobém nacionalistickém šovinismu a rasismu, ukazuje, jak se pod vlivem konspiračních teorií mohou spojovat různé pravicové

narativy. Koncept „řetězce ekvivalence“² pomáhá pochopit, jak se zdánlivě nesourodé myšlenky propojují do jednotného ideologického rámce, který oslovuje široké publikum (Laclau 2005).

Narativ spojený s QAnon dále ukazuje, jak digitální platformy ovlivňují šíření konspiračních teorií. Prostřednictvím strategií, jako je gamifikace a participace, mohou tyto platformy rychle šířit a upevňovat tyto narativy. QAnon, charakterizovaný hlubokou nedůvěrou k institucím, vírou v „deepstate“ a obviněními z korupce elit, ilustruje, jak lze konspirační teorie přizpůsobit a rozšířit do jednotného vyprávění proti vnímanému společnému nepříteli.

Ačkoli jsou obě teorie svou povahou a sdělením poměrně odlišné, komplexnější zkoumání ukazuje, že narativy spojené s krajně pravicovou ideologií často vykazují podobnosti a prolínají se. Obě myšlenky vytvářejí obdobné příběhy a vysvětlení, což naznačuje, že i přes rozdílné zaměření nebo původní směr, existuje v jejich ideologických základech značná shoda.

Konspirační teorie slouží jako mocný mobilizační nástroj. Sjednocují pravicové extrémisty pod jedním společným záměrem – odhalit spiknutí zkorumpovaných mocných a nepřátelských skupin. Konspirátorům a jejich cílovým skupinám nevadí, nakolik je síť jejich teorií a přesvědčení různorodá. Není příliš podstatné, že se různé konspirace a různé skupiny jejich následovatelů neshodnou, jestli jsou hlavním hybatelem světového dění Židé, Arabové, satanisté nebo liberálové. Spojuje je víra v to, že je vše jinak, než se zdá, a že oni jsou obětmi údajného spiknutí. Mají kolektivní identitu a cíl. Je tedy klíčové porozumět tomu, jak jsou konspirační teorie konstruovány, šířeny a využívány v rámci radikálně pravicového diskurzu. Porozumět jim je nezbytné, aby bylo možné začít efektivně řešit problémy, které vytváří ideální podmínky pro šíření konspirací, a vytvořit fungující strategii, jak jejich vlivu čelit.

² 2 Řetězec ekvivalence představuje proces, při kterém jsou různé pojmy a požadavky spojovány a řetěženy do jedné hegemonické interpretace. Ta vytváří politickou hranici a kolektivní identitu. Jedná se o soubor partikulárních zájmů spojených v jeden význam (Laclau, 2005).

14. Seznam použité literatury:

Aisch, Gregor, Jon Huang, and Cecilia Kang. "Dissecting the #PizzaGate Conspiracy Theories." *The New York Times*, December 10, 2016. <https://www.nytimes.com/interactive/2016/12/10/business/media/pizzagate.html>.

Anti-Defamation League (ADL). "Antisemitism & Anti-LGBTQ+ Hate Converge in Extremist and Conspiratorial Beliefs." *Center on Extremism*, January 24, 2023. <https://www.adl.org/resources/blog/antisemitism-anti-lgbtq-hate-converge-extremist-and-conspiratorial-beliefs>.

Anti-Defamation League (ADL). *QAnon's Antisemitism and What Comes Next*. Published September 17, 2021. <https://www.adl.org/resources/report/qanons-antisemitism-and-what-comes-next#banned-from-most-social-media-believers-migrate-to-telegram>

Anderson, Thomas P. "Édouard Drumont and the Origins of Modern Anti-Semitism." *The Catholic Historical Review* 53, no. 1 (1967): 28–42. <http://www.jstor.org/stable/25017912>.

Argentino, Marc-André. *QAnon: A Survey of the Evolution of the Movement from Conspiracy Theory to New Religious Movement*. PhD thesis, Concordia University, March 2023.

Barkun, Michael. *A Culture of Conspiracy: Apocalyptic Visions in Contemporary America*. Berkeley: University of California Press, 2003.

Barkun, Michael. *Religion and the Racist Right: The Origins of the Christian Identity Movement*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1994.

Barkun, Michael. *A Culture of Conspiracy: Apocalyptic Visions in Contemporary America*. 2nd ed. Vol. Comparative Studies in Religion and Society. Berkeley: University of California Press, 2013. <https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=607975&lang=cs&site=ehost-live>.

Barkun, Michael. "Conspiracy Theories as Stigmatized Knowledge." *Diogenes* 62, no. 3-4 (2015): 114–120. <https://doi.org/10.1177/0392192116669288>.

Barša, Pavel, Zora Hesová, and Ondřej Slačálek, eds. *Central European Culture Wars: Beyond Post-Communism and Populism*. Prague: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2021. ISBN 978-80-7671-034-4.

Berkowitz, Reed. "QAnon Resembles the Games I Design. But for Believers, There Is No Winning." *The Washington Post*, May 11, 2021. https://www.washingtonpost.com/outlook/qanon-game-plays-believers/2021/05/10/31d8ea46-928b-11eb-a74e-1f4cf89fd948_story.html.

Bergmann, Eiríkur, and Michael Butter. "Conspiracy Theory and Populism." In *Routledge Handbook of Conspiracy Theories*, edited by Michael Butter and Peter Knight, 14–28. 1st ed. London: Routledge, 2020. <https://doi.org/10.4324/9780429452734>.

Bettinsoli, Maria Laura, Jaime Napier, and Andrea Carnaghi. "The 'Gay Agenda': How the Myth of Gay Affluence Impedes the Progress Toward Equality." *European Journal of Social Psychology* 52 (2021). <https://doi.org/10.1002/ejsp.2762>.

Bíba, Jan. "Radikální Demokracie: Výzva Antiesencialismu." In *Demokracie v Postliberální Konstelaci*, edited by Jan Bíba, Jana Vargovčíková, and Milan Znoj, 123–145. Prague: Karolinum, Politeia, 2014. ISBN 978-80-246-2878-3.

Bodner, John, et al. *Covid-19 Conspiracy Theories: QAnon, 5G, the New World Order and Other Viral Ideas*. Jefferson, North Carolina: McFarland & Company, Inc., Publishers, 2021. ISBN 978-1-4766-8467-3.

Bracewell, Laura. "Gender, Populism, and the QAnon Conspiracy Movement." *Frontiers in Sociology* 5 (January 21, 2021). <https://doi.org/10.3389/fsoc.2020.615727>.

Bullens, Lara. "How France's 'Great Replacement' Theory Conquered the Global Far Right." *France 24*, November 8, 2021. <https://www.france24.com/en/europe/20211108-how-the-french-great-replacement-theory-conquered-the-far-right>.

Butter, Michael, and Peter Knight. "Conspiracy Theory in Historical, Cultural and Literary Studies." In *Routledge Handbook of Conspiracy Theories*, edited by Michael Butter and Peter Knight, 15–30. 1st ed. London: Routledge, 2020. <https://doi.org/10.4324/9780429452734>.

Butter, Michael, *The Nature of Conspiracy Theories*. 1st ed. Cambridge: Polity, 2020. ISBN 978-1-5095-4083-9.

Camus, Renaud. *Velká Výměna*. Translated by Alan Beguivin. Prague: Dauphin, 2020. ISBN 978-80-7272-681-3.

Coffé, Hilde. "Gender, Gendered Personality Traits and Radical Right Populist Voting." *Politics* 39, no. 2 (2019): 170–185. <https://doi.org/10.1177/0263395717745476>.

Bracke, Sarah, and Luis Manuel Hernández Aguilar, eds. *The Politics of Replacement: Demographic Fears, Conspiracy Theories, and Race Wars*. 1st ed. Abingdon, Oxon: Routledge, 2023. Hall, 1997).

Bracke S, Hernández Aguilar LM. "They love death as we love life": The "Muslim Question" and the biopolitics of replacement. *Br J Sociol.* 2020; 71: 680–701. <https://doi.org/10.1111/1468-4446.12742>

Czarniawska, Barbara. *Narratives in Social Science Research*. Introducing Qualitative Methods. London: SAGE Publications, Ltd, 2004. <https://doi.org/10.4135/9781849209502>.

ČT24. "Balda spáchal teroristický čin. Nejvyšší soud odmítl skutek překvalifikovat." ČT24. 18. 12. 2019. <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/balda-spachal-teroristicky-cin-nejvyssi-soud-odmitl-skutek-prekvalifikovat-55924>

Davey, Jacob, and Julia Ebner. 'The Great Replacement': The Violent Consequences of Mainstreamed Extremism. London: Institute for Strategic Dialogue, July 7, 2019. <https://www.isdglobal.org/isd-publications/the-great-replacement-the-violent-consequences-of-mainstreamed-extremism/>

De Zeeuw, D., and A. Gekker. "A God-Tier LARP? QAnon as Conspiracy Fictioning." *Social Media + Society* 9, no. 1 (2023). <https://doi.org/10.1177/20563051231157300>.

DiMaggio, A. R. "Conspiracy Theories and the Manufacture of Dissent: QAnon, the 'Big Lie', Covid-19, and the Rise of Rightwing Propaganda." *SAGE Publishing* 48, no. 6 (January 29, 2022): 1025–1048. <https://doi.org/10.1177/08969205211073669>.

Domingo, A. "From Replacement Migrations to the 'Great Replacement': Demographic Reproduction and National Populism in Europe." *Society for Science and Education* 7, no. 6 (July 3, 2020): 671–685. <https://doi.org/10.14738/assrj.76.8275>.

Ekman, M. "The Great Replacement: Strategic Mainstreaming of Far-Right Conspiracy Claims." *Convergence* 28, no. 4 (2022): 1127–1143. <https://doi.org/10.1177/13548565221091983>.

Fekete, Liz. "The Muslim conspiracy theory and the Oslo massacre." *Race & Class* 2011 (Volume 53, 3): 30 - 47. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0306396811425984>.

Gonzalez, Nina. *Reproducing for the Race: Eugenics, "Race Suicide," and the Origins of White Replacement Conspiracy Theories, 1882-1924*. PhD diss., University of California, Davis, 2022. ProQuest Dissertations & Theses. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/reproducing-race-eugenics-race-suicide-origins/docview/29394314>.

Graff, Agnieszka, and Elżbieta Korolczuk. *Anti-Gender Politics in the Populist Moment*. Routledge, 2021. <https://doi.org/10.4324/9781003133520>.

Hannen, Tom, producer. *Is QAnon a Game Gone Wrong?* | FT Film. *Financial Times*. October 16, 2020. <https://www.ft.com/video/372cac40-0f6f-498b-8c19-7b635142296e#transcript>.

Hark, Sabine, and Paula-Irene Villa. *The Future of Difference: Beyond the Toxic Entanglement of Racism, Sexism and Feminism*. Translated by Sarah Lewis. 1st ed. London: Verso, 2020. <https://www.versobooks.com/books/3177-the-future-of-difference>.

Hartman-Caverly, Sarah. "TRUTH Always Wins: Dispatches from the Information War." In *Libraries Promoting Reflective Dialogue in a Time of Political Polarization*, 187–233. Association of College and Research Libraries, 2019.

Hernandez Aguilar, Luis Manuel. "Memeing a Conspiracy Theory: On the Biopolitical Compression of the Great Replacement Conspiracy Theories." *Ethnography* 25 (2023): 146613812211469. <https://doi.org/10.1177/14661381221146983>.

Hoff, Aliya R. "The Passing of the Great Race; or The Racial Basis of European History (1916), by Madison Grant." *Embryo Project Encyclopedia*. Last modified July 12, 2021. <https://hdl.handle.net/10776/13282>.

Chaouat, Bruno. "The Gay French Poet Behind the Alt-Right's Favorite Catch Phrase." *Tablet Magazine*, August 27, 2019. <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/renaud-camus-great-replacement>.

Charvát, Jan, Ondřej Slačálek, and Eva Svatoňová. "Four Cycles of the Czech Far-Right's Contention." In *The Routledge Handbook of Far-Right Extremism in Europe*, edited by Katalin Kondor and Matt Littler, 83–99. London & New York: Routledge, 2023.

Christner, Clara. "Populist Attitudes and Conspiracy Beliefs: Exploring the Relation Between the Latent Structures of Populist Attitudes and Conspiracy Beliefs." *Journal of Social and Political Psychology* 10, no. 1 (2022): 72–85. <https://doi.org/10.5964/jssp.7969>.

Institute for Strategic Dialogue (ISD). *Memes & the Extreme Right-Wing*. London: ISD, 2022. <https://www.isdglobal.org/explainers/memes-the-extreme-right-wing/>.

Jaśkiewicz, M. "Acceptance of Gay and Lesbian People Among Polish Teachers: The Roles of Intergroup Contact and Belief in LGBT Conspiracy Ideology." *Teachers and Teaching* (2024): 1–16. <https://doi.org/10.1080/13540602.2024.2308903>.

Kazharski, Andriy. "Frontiers of Hatred? A Study of Right-Wing Populist Strategies in Slovakia." *European Politics and Society* 20, no. 4 (2019): 393–405. <https://doi.org/10.1080/23745118.2019.1629557>.

Klaus, Václav. "Nezapomínejme na hrozbu masové migrace, COVID ji vytlačil z naší pozornosti." *Lidové noviny*, February 13, 2021. https://www.lidovky.cz/nazory/klaus-nezapominejme-na-hrozbu-masove-migrace-covid-ji-vytlacil-z-nasi-pozornosti.A210213_091410_In_nazory_rkj.

Klaus, Václav, and Jiří Weigl. *Stěhování národů s.r.o.: stručný manuál k pochopení současné migrační krize*. Velké Přílepy: Olympia, 2015.

Korolczuk, Elżbieta, and Agnieszka Graff. "Gender as 'Ebola from Brussels': The Anticolonial Frame and the Rise of Illiberal Populism." *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 43, no. 4 (2018): 798–821. <https://doi.org/10.1086/696691>.

Kováts, Eszter and Márton Poim, *Gender as Symbolic Glue: The Position and Role of Conservative and Far-Right Parties in the Anti-Gender Mobilization in Europe* (Brussels: Foundation for European Progressive Studies and Friedrich-Ebert-Stiftung Budapest, 2015).

Korolczuk, Elżbieta. "The Fight Against 'Gender' and 'LGBT Ideology': New Developments in Poland." *European Journal of Politics and Gender* 3 (2019). <https://doi.org/10.1332/251510819X15744244471843>.

Klein, Naomi. *Doppelgänger: A trip into the mirror world*. London, UK: Allen Lane, 2023.

Klofáč, Jan. *Role konspiračních teorií v americké politické kultuře: Případová studie QAnon*. Bachelor's thesis, Charles University, Faculty of Social Sciences, Institute of International Studies, Department of North American Studies, 2022. Supervised by PhDr. Jan Hornát, Ph.D.

Krouwel, A., and Jan Willem Prooijen. "The New European Order? Euroscepticism and Conspiracy Belief." In *Europe: Continent of Conspiracies. Conspiracy Theories in and About Europe*, edited by Andreas Önnarfors and A. Krouwel, 22–35. New York: Routledge, 2021.

Kuhar, Roman, and David Paternotte, eds. *Anti-Gender Campaigns in Europe: Mobilizing against Equality*. Rowman & Littlefield Publishers, August 7, 2017. ISBN 978-1783489992. Introduction.

Laclau, Ernesto. *On Populist Reason*. London: Verso, 2005.

Lee, C. S., J. Merizalde, J. D. Colautti, J. An, and H. Kwak. "Storm the Capitol: Linking Offline Political Speech and Online Twitter Extra-Representational Participation on QAnon and the January 6 Insurrection." *Frontiers in Sociology* 7 (May 19, 2022). <https://doi.org/10.3389/fsoc.2022.876070>.

Mahrane, Saïd. "Ce Camus Qui N'aime Pas L'étranger." *Le Point*, October 14, 2013.

Maynes, Charles. "'Golden Billion,' Putin's Favorite Conspiracy, Explains His Worldview and Strategy." *NPR*, November 21, 2022. <https://www.npr.org/2022/11/21/1134445639/russia-putin-conspiracy-theory-golden-billion>.

McSwiney, Jordan, Mark Vaughan, Adam Heft, and Mark Hoffmann. "Sharing the Hate? Memes and Transnationality in the Far Right's Digital Visual Culture." *Information, Communication & Society* 24, no. 16 (2021): 2502–2521. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1961006>.

Moskalenko, Sophia, and Clark McCauley. "QAnon: Radical Opinion versus Radical Action." *Perspectives on Terrorism* 15, no. 2 (2021): 142–46. <https://www.jstor.org/stable/27007300>.

Mudde, Cas. *Right-Wing Extremism Analyzed: A Comparative Analysis of the Ideologies of Three Alleged Right-Wing Extremist Parties (NPD, NDP, CP'86)*. January 1, 1995

Mudde, Cas. *The Ideology of the Extreme Right*. Manchester: Manchester University Press, 2000. JSTOR. <http://www.jstor.org/stable/j.ctt155j8h1>. Accessed July 24, 2024.

Mudde, Cas. "The Populist Zeitgeist." *Government and Opposition* 39, no. 4 (2004): 541–563. JSTOR. <https://www.jstor.org/stable/44483088>.

Novosad, Adam. "Podnik Tepláreň: Oáza pro LGBTI komunitu v Bratislavě, kde se (nejen) queer lidé vždy cítili bezpečně a komfortně." *Refresher*. 2022. <https://refresher.cz/123153-Podnik-Teplaren-Oaza-pro-LGBTI-komunitu-v-Bratislave-kde-se-nejen-queer-lide-vzdy-citili-bezpecne-a-komfortne>.

Obaidi, M., J. Kunst, S. Ozer, and S. Y. Kimel. "The 'Great Replacement' Conspiracy: How the Perceived Ousting of Whites Can Evoke Violent Extremism and Islamophobia." *Group Processes & Intergroup Relations* 25, no. 7 (2022): 1675–1695. <https://doi.org/10.1177/13684302211028293>.

Orbán, Viktor. "Speech Given by Prime Minister Viktor Orbán After Swearing His Prime Ministerial Oath." *About Hungary*, May 16, 2022. <https://abouthungary.hu/speeches-and-remarks/speech-given-by-prime-minister-viktor-orban-after-swearing-his-prime-ministerial-oath>.

Orr, Judith. "Great Replacement Theory: From the Fringes to the Mainstream." *International Socialism* 182 (April 11, 2024). <https://isj.org.uk/great-replacement-theory/>.

Kundnani, Arun. *The Muslims Are Coming: Islamophobia, Extremism, and the Domestic War on Terror*. Softcover. London: Verso Books, 2015. ISBN 978-1-78168-558-7.

Prooijen, Jan Willem, and Karen M. Douglas. "Belief in Conspiracy Theories: Basic Principles of an Emerging Research Domain." *European Journal of Social Psychology* 48, no. 7 (August 24, 2018): 897–908. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2530>.

Puschmann, Cornelia, Karakurt, H., C. Amlinger, N. Gess, and O. Nachtwey. "RPC-Lex: A Dictionary to Measure German Right-Wing Populist Conspiracy Discourse Online." *Convergence* 28, no. 4 (2022): 1144–1171. <https://doi.org/10.1177/13548565221109440>.

- Rasoulkolamaki, S., Zhdanava, A., Isa, N. A. N. M., Ahmad, M. N. N., and Kaur, S. "A Meta-Discursive Analysis of Engagement Markers in QAnon Anti-Immigration Comments." *Published September 22, 2023.*
- Rogers, Kaleigh. "Why So Many Conservatives Are Talking About 'Grooming' All of a Sudden." *FiveThirtyEight*, September 7, 2022. <https://fivethirtyeight.com/features/why-so-many-conservatives-are-talking-about-grooming-all-of-a-sudden/>.
- Rose, Steve. "A Deadly Ideology: How the Great Replacement Theory Went Mainstream." *The Guardian*, June 8, 2022. <https://www.theguardian.com/world/2022/jun/08/a-deadly-ideology-how-the-great-replacement-theory-went-mainstream>.
- Roy, Jessica. "How 'Pepe the Frog' Went from Harmless to Hate Symbol." *Los Angeles Times*, October 11, 2016. <https://www.latimes.com/politics/la-na-pol-pepe-the-frog-hate-symbol-20161011-snap-htlstory.html>.
- Sapountzis, Andreas, Lia Figgou, and Ioannis Michos. "Conspiracy Theories in Online Deliberation on Gender Identity Legislation: Dilemmas of Prejudice and Political Partisanship and Implications for LGBTQI+ Claims." *Feminism & Psychology* 33, no. 2 (2023): 197–214. <https://doi.org/10.1177/09593535221113648>.
- Sauer, Birgit. "Cultural War 2.0? The Relevance of Gender in the Radical Populist-Nationalist Right." In *Capitalism in Transformation*, edited by Roland Atzmüller, Brigitte Aulenbacher, Ulrich Brand, Fabienne Décieux, Karin Fischer, and Birgit Sauer, 169–182. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019.
- Scott, Mark. "QAnon Goes European." *Politico*, October 23, 2020.
- Svatoňova, Eva. How Feminists Became Baby Snatchers: The Making of the Anti-Gender Discourse in Czechia. PhD diss., Department of European Studies, Aarhus University, 2022.
- Svatoňová, Eva, and Nicole Doerr. "How anti-gender and gendered imagery translate the Great Replacement conspiracy theory in online far-right platforms", *European Journal of Politics and Gender* 7, 1 (2024): 83-101, accessed Jul 2, 2024, <https://doi.org/10.1332/25151088Y2023D000000006>
- Šlerka, Josef. "Conspiracy Theories and Disinformation as Viruses in Social Media." In *Devouring One's Own Tail: Autopoiesis in Perspective*, 304–315. Prague: Karolinum Press, 2022. ISBN 978-80-246-5131-6.
- Taggart, Paul. "Populism and Representative Politics in Contemporary Europe." *Journal of Political Ideologies* 9, no. 3 (2004): 269–288. <https://doi.org/10.1080/1356931042000263528>.
- Taylor, Adam. "The Apocalyptic Vision Behind Putin's 'Golden Billion' Argument." *The Washington Post*, July 22, 2022. <https://www.washingtonpost.com/world/2022/07/22/putin-golden-billion-russia/>.
- Tebaldi, Catherine. "Tradwives and Truth Warriors: Gender and Nationalism in US White Nationalist Women's Blogs." *Gender & Language* 17, no. 1 (2023): 14. <https://doi.org/10.1558/genl.18551>.

The Q Origins Project. "The Making of QAnon: A Crowdsourced Conspiracy." *Bellingcat*, January 7, 2021. <https://www.bellingcat.com/news/americas/2021/01/07/the-making-of-qanon-a-crowdsourced-conspiracy/>.

Tian, Edward. "The QAnon Timeline: Four Years, 5,000 Drops and Countless Failed Prophecies." *Bellingcat*, January 29, 2021. <https://www.bellingcat.com/news/americas/2021/01/29/the-qanon-timeline/>.

Tye, Charlie. "The Matrix: How Conspiracy Theorists Hijacked the 'Red Pill' Philosophy." *The Conversation*, January 14, 2022. <https://theconversation.com/the-matrix-how-conspiracy-theorists-hijacked-the-red-pill-philosophy-174935>.

Valkovičová, Veronika, and Zuzana Madarova. "From Weirdoes to Political Actors: The Journey of Slovak Gender Ideology Rhetoric." 2019.

van Buuren, Jelle. "Spur to Violence?: Anders Behring Breivik and the Eurabia Conspiracy". *Nordic Journal of Migration Research* 3 (4): 205-215. <https://doi.org/10.2478/njmr-2013-0013>.

Vohra, Anchal. "Meloni's Great Replacement Conspiracy Theory: How Italy's New Prime Minister Is Embracing a Dangerous Ideology." *Foreign Policy*, May 8, 2023. <https://foreignpolicy.com/2023/05/08/italy-meloni-great-replacement-conspiracy-theory-immigration/>.

Wang, Angela, and Sawyer Click. "We Analyzed Every Message Ever Posted by 'Q,' the Enigmatic Persona That Started the QAnon Conspiracy Theory." *Business Insider*, November 3, 2020. <https://www.businessinsider.com/every-qanon-message-q-drop-analyzed-2020-10>.

Westmark, Colton R., and Adam M. McMahon. 2022. "Identifying QAnon Conspiracy Theory Adherent Types." *New Political Science* 44 (4): 607–27. doi:10.1080/07393148.2022.2129927.

Williams, Thomas Chatterton. "The French Origins of 'You Will Not Replace Us': The European Thinkers Behind the White-Nationalist Rallying Cry." *The New Yorker*, November 27, 2017. <https://www.newyorker.com/magazine/2017/12/04/the-french-origins-of-you-will-not-replace-us>.

Zottola, Angela, and Rodrigo Borba. "'Gender Ideology' and the Discursive Infrastructure of a Transnational Conspiracy Theory." In *Conspiracy Theory Discourses*, edited by Massimiliano Demata, Virginia Zorzi, and Angela Zottola, 465–488. Vol. 98 of *Discourse Approaches to Politics, Society and Culture*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2022.

Žižek, Slavoj. "Slavoj Žižek: On Corbyn, the Election, Brexit and Fake News." Interview by Channel 4 News. YouTube video, 2017. Accessed July 7, 2024. https://www.youtube.com/watch?v=xN2ZGSX0cIE&ab_channel=Channel4News.

15. Seznam obrázků:

Obrázek 1 Příspěvek Q z 8kunu No.9795578 (QAlerts 2020)

QAlerts. Intelligence Drops. Q !!Hs1Jq13jV6. ID: cee948. No. 9795578
<https://qalerts.app/?n=4545> Jun 30, 2020 12:19:14 AM EDT.